

GRAŽUS DERLIUS UŽDERĖJO, BET KAIP JĮ SUNAUDOSIME?

Dr. Leonas Milčius

Lietuvoje rugiapjūtė – ypatingas laikas. Prinokusių kviečių, rugių ar miežių plotai yra ta vieta, kurioje praktiškai nubraukusiam ūkininkui aukso grūdais atseikėjamas atlyginimas už visų metų rūpestį. Ten išsipildo arba žlunga jo viltys. Kas gi daugiau, jei ne duonos kiekis žemdirbiui yra visų vertybių metas, kas gi daugiau, jei ne išaugintas, gražiai nuimtas ir į arodus supiltas javas – tikrasis kaimo žmogaus darbo įvertinimas?

Gal ir per daug dirbtinai anksčiau pasitikdavo rugiapjūtę, ją vadindami kova už derlių, o javų nuėmimo kombainus – laukų laivais. Tačiau vis tik dėmesys kaimui, tuo metu bene sunkiausiai dirbančiam žmogui yra labai svarbus.

Bet jam reikia ne tik dėmesio ar pagarbos. Reikia ir paramos. Gal todėl gražia tradicija tapo Žemės ūkio inžinerijos institute, netoli Kaučo, Raudondvaryje, kur iki šio laiko teberaudonuoja grafų Tiškevičių pilis, prieš pačius atsakingiausius darbus sukviesti žemdirbius ir su jais pasitarti. Svarbiausia – parodyti, ką žemės ūkio inžinerijos mokslas, gamyklos ar užsienio įmonės gali pasiūlyti ūkininkams, žemės ūkio

bendrovėms ar kooperatyvams, kad jų darbas būtų našesnis ir lengvesnis. Ne mažiau svarbus dar vienas momentas. Reikia, kad žemdirbys pajustų, jog savo laukuose jis nėra vienišas, kad jis ir jo darbas yra labai reikalingas, kad jis turi daug gerų talkininkų.

Ši kartą į tradicinį seminarą-parodą "Derlius'99" suvažiavę žemdirbiai pirmiausia susirinko į nedidelę instituto salę, kurioje Žemės ūkio ministerijos atstovai, mokslininkai ir specialistai praktiškai kalbėjo apie dabartinę žemės ūkio politiką, numatomą grūdų supirkimo tvarką ir kainas, naujas mašinas.

Dar taip neseniai, atrodo, žemdirbiams rūpėjo, kaip paruošti dirvą, kaip geriau pasėti, o dabar jau tenka rūpintis, kaip nuimti derlių, kaip jį išsaugoti, – pradėdamas seminarą, sakė šio instituto direktorius Dr. Vytautas Kučinskas.

Atidžiai, bet nelabai linksmais veidais ūkininkai iš klausė Žemės ūkio ministerijos valdybos viršininko Stanislovo Polikailio kalbos apie tai, kaip bus superkamas šių metų grūdų derlius. Dar 1990 m. Lietuvoje grūdinėmis kultūromis užsėdavo apie 1084 tūkst. hektarų dirvų ir gaudavo per 3,2 mln. tonų grūdų. Vėliau šie plotai būdavo čia mažesni, čia didesni, bet derlius smarkiai sumažėjo. 1995 m. iš beveik tokio pat ploto buvo prikulta tik šiek tiek daugiau nei 1,9 mln. t. Praėjusiais – 1998 m. metais iš 1,2 mln. hektarų Lietuvoje vėl buvo prikulta

DĖMESYS TAUTINIAM PAVELDUI – KENTO UNIVERSITETE

Istorinėje a. a. Vlado Bacevičiaus nuotraukoje (1981 m. kovo 7 d.) – po sėkmingo lėšų telkimo vajaus. Per vakarą "VIVAT ACADEMIA", kurį surengė Kento valst. universiteto li-tuanistinės programos rėmimo komitetas, suaukota net 7,500 dol. Iš kairės: Jurgis Malskis, prof. Ivar Ivask, atlikęs meninę programą "Trys baltų balsai", komiteto pirm. dr. Viktoras Stankus, a. a. dr. Danguolė Tamulionytė, Jonas Balbaitas, tuometinis Kento universiteto prezidentas dr. Michael Schwartz, etninių studijų pradininkas dr. Jonas Cadzow, Dievo Motinos parapijos klebonas, kun. Gediminas Kijauskas. (Skaitykite 5 psl.)

apie 3,2 mln. tonų grūdų. Bet šio kiekio, pasirodo, jau yra per daug. Sandėliuose dar guli apie 122 tūkst. tonų nepanaudotų pernykščių rugių ir apie tris kartus daugiau maistinių kviečių. Kalbama, kad turime apie 73 tūkst. tonų perteklinių grūdų, kurių... niekam nereikia.

Šiais metais javus teko kirsti nuo panašaus ploto. Koks derlius gautas, dar sunku pasakyti. Valstybė atsakė nustatyti tiek maistinių, tiek pašarinių grūdų supirkimo kiekius. Ūkininkams pažadėta supirkti tik žirnius, grikius ir rapsą.

Nedžiugino ir vyriausy-

bės nustatytos minimalios grūdų supirkimo kainos. Žadama, kad už 1 toną pirmos klasės maistinių kviečių bus mokama 530 Lt, antros klasės – 470 Lt, o už vieną toną maistinių rugių – 440 Lt. Valstybės viektinės tikslinės priemonės už vieną toną grūdų sudarys: I klasės maistiniams kviečiams bei rugiams – 70 Lt, II kl. maistiniams kviečiams – 50 Lt. Ne tik ūkininkai, bet ir S. Polikaitis baiminosi, ar dėl tokių mažų supirkimo kainų laukuose neliks nenuimtų javų, kaip kad praeitais metais nutiko su linais, kurių net 1250 ha liko žiemoti. Galima pasiguosti nebent tik tuo, kad suoliai savo rugius Lietuvai sutiktų parduoti dar pigiau, už vieną toną prašydami tik 100 dolerių, t. y. 400 Lt. Tai gi, mūsų kainos nėra pačios mažiausios.

Keista ir Vyriausybės nustatyta apmokėjimo už parduotus grūdus tvarka, kai 70 proc. nuo priskaičiuotos sumos bus privaloma sumokėti per 10 dienų, o likusią sumą – iki 2000 m. balandžio 15 d. Deja, kai ūkininkas ką nors perka, niekas jo nelaukia – už viską reikia mokėti iš karto.

Klausydamasis šių skaičių, prisiminiau Agrarinės ekonomikos instituto darbuotojos dr. Valerijos Uždavinienės straipsnyje paskelbtus teiginius, kad Lietuvos vidaus rinkai pakaktų naudoti

tik 60 proc. šalies žemės ūkio naudmenų. Jos nuomone, užtektų javais užsėti vos 0,92 ar 0,94 mln. ha ir prikultti 2,2 - 2,5 mln. tonų grūdų. Ką daryti su likusiu 40 proc. žemės ūkio reikmėms iki šiol naudojamu žemės plotu, nebuvo pasakyta, tačiau jeigu ateities politikai ir vyriausybė veiksmingai negins savo vidaus rinkos arba jų neiškovos kitur, gali pasitvirtinti prieš keletą metų vieno Europos Sąjungos valdininko, pabuvojusio Lietuvoje, ištarti žodžiai:

- Negalvokite, kad ir ateityje nederlingose savo žemėse, kaip Dzūkijoje ar Žemaitijoje "žaisite" žemės ūkį. Geriau jau dabar ten pradėkite sodinti miškus.

Daug ramiau buvo išklausti instituto mokslininkų patarimai, kaip pasirinkti ir parengti javų nuėmimo kombainus, džioviklas, grūdų valymo mašinas, sandėlius. Daugeliui ūkininkų ne vieną kartą šiais klausimais yra tekę tartis su pripažintais specialistais: prof. Viktoru Petruševičiumi, prof. Jonu Sirvydžiu, mokslo daktarais Kazimieru-Vytautu Steponaičiu, Vladu Kučinsku ir kitais. Bet labiausiai visiems norėjosi ne tiek klausytis, kiek patiems pamatyti ir pačiupinėti.

Gražiame Raudondvario pilies kieme tris dienas tęsėsi

(Nukelta į 4 p.)

Žemės ūkio inžinerijos instituto mokslininkai (iš kairės): Kalikstas-Stanislovas Jurpalis, Inovacijų ir informacinio aprūpinimo skyriaus vedėjas dr. Algirdas Genutis ir direktorius dr. Vytautas Kučinskas.

N. Freimano nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **ŽALA – BEVEIK 300 MILIJARDŲ DOLERIŲ.** Istoriko A. Anušausko straipsnyje "Sovietų okupacijos nuostolių Lietuvai neįmanoma apskaičiuoti" pažymima, kad dviejų diktatūrų aukomis 1940-1958 metais tapo daugiau kaip 600 tūkst. žmonių. Genocidas sunaikino ne tik žmones, bet ir išstius socialinius sluoksnius, jų kultūrą, turtą. Pasak istoriko, jeigu apskaičiuotume Lietuvos Respublikai padarytą žalą, gautume milžiniškus skaičius: 278 mlrd. dolerių. Lietuvių tautos demografiniai, turtiniai ir kiti nuostoliai dar ilgai darys įtaką Lietuvos visuomenės gyvenimui.

• **ĮVERTINIMAS.** Tarptautinio valiutos fondo (TVF) teigimu, Lietuva pasiekė išpūdingą pažangą, išlaikydama ūkio pastovumą ir "pereidama prie rinkos". Tačiau praėjusių metų antroje pusėje jos ūkyje "prasidėjo greitas atšalimas". Ekonomikos augimas Lietuvoje sustojo 1998 metų ketvirtajame ketvirtyje, nors per metus jis pasiekė labai išpūdingą skaičių - 5,1 proc. Negalutiniais duomenimis, pirmajame šių metų ketvirtyje Lietuvos BVP, palyginti su atitinkamu praėjusių metų rodikliu, sumažėjo 5,75 proc. Ūkio plėtros tempų sulėtėjimo kol kas nelydi kainų augimas. Pranešime nurodoma, kad, nepaisant sukrėtimų, Lietuvos bankų sistemos pavyksta gyvuoti.

• **LENGVOJI PRAMONĖ.** Lietuvos lengvosios pramonės įmonių asociacijos prezidiumo posėdyje dalyvavo ir Prezidentas V. Adamkus. Lengvosios pramonės įmonėse dirba daugiau nei 60 tūkst. darbuotojų. Prezidiumo nariai pripažino, kad Rusijos krizė ir neapgalvoti verslo apribojimai neišvengiamai paveikė Lietuvos lengvąją pramonę. Tačiau lengvoji pramonė ir toliau pirmuoja Lietuvos eksporte, nors kai kurių šakų gamyba šiemet nusmuko net iki 60 proc. Asociacijos prezidentas J. Karčiauskas pateikė konkrečių pasiūlymų, kurie padėtų lengvajai pramonei likti "pramonės stuburu". Pagrindinė sąlyga - valstybės įstatymų ir jų taikymo tvarkos pastovumas. Lengvosios pramonės atstovai teigė žiną, kad jų veiklą tikrinti gali net 74 institucijos. Pasak J. Karčiausko, "dažnai susidaro įspūdis, kad pramonė Lietuvoje nereikalinga". Prezidentas V. Adamkus pripažino, kad valstybėje pernelyg daug reguliavimo, biurokratijos ir ją lydinčios korupcijos. Tačiau jis sakė tikįs, kad ši šaka pirmoji atsistos ant kojų, ji gyvybinga, gaminiai turi paklausą užsienyje.

• **FABRIKAS VEIKS.** Marijampolės rajono apylinkės teismas nutraukė administracinę bylą liepos 9-15 dienomis kelyje "Via Baltica" vykusio žemdirbių piketo organizatoriams. Išteisintas kooperatyvo "Suvalkijos cukriniai runkeliai" valdybos pirmininkas V. Brazys ir "Želsvelės" žemės ūkio bendrovės vadovas A. Mitrulevičius. Pasak jo, piketas padėjo pasiekti svarbiausią tikslą - Marijampolės cukraus fabrikas bus išsaugotas ir ateinanči sezoną dirbs. Bus išsaugota apie 500 darbo vietų nedarbo kampuojamoje Marijampolėje.

• **LIETUVA – GUDIJĄ.** Lietuvos žemės ūkio ministras E. Makelis ir Gudijos (Baltarusijos) delegacija, vadovaujama prekybos ministro P. Kozlovo, apsvarstė dvišalio bendradarbiavimo reikalus bei galimybę plėtoti prekybos ryšius. Baltarusija domėjosi galimybėmis dideliais kiekiais pirkti Lietuvos žemės ūkio produkciją, ypač mėsą ir sviestą. Baltarusius taip pat domino ir maistinių grūdų, mėsos bei pieno konservų, kitų maisto produktų pasiūla. Prezidento A. Lukašenkos įsakais valdomoje šalyje dažnai trūksta pagrindinių maisto produktų.

• **AUSTRIJA - LIETUVA.** Austrija nori, kad Ignalinos atominė elektrinė būtų uždaryta. Taip po susitikimo su Ūkio ministru E. Maldeikiu žurnalistams sakė Austrijos ambasadorius F. Haug. Jis Ūkio ministrai susitikime įteikė dokumentą, kuriame išsakoma Austrijos pozicija dėl branduolinės energetikos Europos Sąjungoje. Pasak susitikime dalyvavusio Ūkio viceministro V. Valentukevičiaus, Austrijos pageidavimas uždaryti šią elektrinę pagrįstas ne technine ekspertize, bet politikų samprotavimais. Ignalinos elektrinės amžius yra 13 metų. Tuo tarpu šalia Austrijos veikia 30-40 metų elektrinės.

• **NUODAI.** Kelio darbininkai, klojantys pabėgius, gautus iš Rusijos Zelenodolsko pabėgių mirkymo gamyklos, pradėjo skųstis rankų, veido odos nudegimais. Tie, kurie nupirko ir įvežė į Lietuvą ligas sukeliančią produkciją, neslepia, kad pabėgiai išmirkyti akmens anglies alyvoje. Tai antros klasės pavojingumo nuodinga medžiaga, sukelianti vėžį.

• **KREPŠINIS IR PINIGAI.** Valstybės kontrolė suskaičiavo, kad ekspremjero G. Vagnoriaus meilė krepšiniui kainavo per 17 milijonų litų. Tiek šešios įmonės, pakludamos G. Vagnoriaus Vyriausybės nutarimams ir ministrų V. Babiliaus bei A. Šemetos raštams, sumokėjo sporto klubams. Tiek pat dividendų už valstybei priklausančias akcijas negavo biudžetas. Valstybės kontrolė įpareigojo įmones sumokėti dar kartą - biudžetui. Joms pinigų turėtų grąžinti krepšinio klubai. Tačiau jie pinigų nebeturi. (Pagal Eltos pranešimus)

Algirdas Pužauskas

JAV ambasadorius Belgrade Robert Gelbard rugpjūčio pradžioje posėdžiavo su Jugoslavijos demokratinėmis partijomis, ieškodamas būdų, kaip pašalinti iš pareigų Jugoslavijos prezidentą S. Milošević. Amerika laikosi nuomonės, kad Jugoslavija negaus jokios užsienio paramos nei maistu, nei vaistais, kol valstybės priekyje stovės S. Milošević. Posėdžiuose dalyvavo demokratinės partijos vadovai: demokratų partijos - Zoran Djindjič, Socialdemokratų - Vuk Obradović ir Pilietinės santarvės - Vesna Pešić.

Kaip žinoma, Jugoslavijos federaciją šiuo metu sudaro apie 700,000 gyventojų turinti Juodkalnija (Montenegro) ir Serbija su 10 mln. gyventojų. Rugpjūčio 4 d. Juodkalnijos prezidentas Milo Đukanović įteikė Jugoslavijos prezidentui Slobodanui Milošević 15 lapų išdėstytą pareiškimą, kuriame reikalaujama žymiai pakeisti abie-

KOSOVE NERAMU

jų šalių santykius. Juodkalnija nori turėti daugiau laisvių ir teisių. Ji pageidauja turėti savo nepriklausomą kariuomenę, savarankišką užsienio politiką, savo lėšas švietimui ir kultūrai plėsti. Gavusi šias teises, Juodkalnija toliau liktų sąjungoje su Serbija.

Serbija turi atsakyti į Juodkalnijos reikalavimus per šešias savaites. Jei reikalavimai būtų atmesti, Juodkalnija surengtų savo piliečių apklausą (referendumą) ir nuspręstų, ką toliau daryti.

Amerikos ir kitų NATO valstybių diplomatai jau anksčiau išpėjo Juodkalnijos vadovybę laikytis nuosaikiai ir nereikalauti pilnos nepriklausomybės. Nurodoma, kad padėtis ir taip pakankamai įtempta, todėl išeities reikia ieškoti ramiai ir nuosaikiai.

Kosove taikos priežiūros kariniai daliniai turi daug nesklandumų su vietiniais albanais. Keršydami už praeities skriaudas, albanai nušovė ne vieną serbą, tuo dar labiau "įrodėdami", kad taika šioje neapykantos pilnoje žemėje neįmanoma be griežto užsienio kareivių įsikišimo. Dar į Kosovą neatvyko visi Maskvos pažadėti kareiviai, tačiau albanai jau kelis kartus apšaudė rusus. Juos teko gelbėti amerikiečių ar britų straigtasparniais. Padėtį pa-

blogino tai, kad albanai nuo seno laiko rusus artimais serbų bičiuliais. Rusų kariuomenės patruliai amerikiečių prižiūrime rytinėje Kosovo zonoje buvo sulaukę albanų Kosovo išlaisvinimo armijos štabo narius, kurie, anot jų, neturėję tinkamų dokumentų. Po tokių sulaikymų padažnėjo rusų kareivių užpuodinėjimai. (Amerikos spauda ne kartą rašė apie "savanorius" iš Rusijos, kartu su serbais dalyvavusius karo veiksmuose serbų pusėje ir ypatingai pasižymėjusius civilių albanų žudynėse. -red.)

Visi atsimena, kaip Kosove vietiniai serbai persekiojo albanus. Todėl dabar suprantama, kad albanai keršija. Tačiau tenka priminti, kad tie "kaltieji" serbai jau seniai paliko savo tarnybas ir buvusias gyvenvietes Kosove. O tie, kurie šiame krašte dar pasiliko, buvo sugyvenami kaimynai, net giminiavosi su albanais. Jiems dabar tenka kęsti keršto ugnį.

Britanijos kariuomenės zonoje taiką prižiūri Karališkosios policijos majoras John Wooldridge. Jis išaiškino daug nužudymų, įvykusių britų sektoriuje. Žmonės buvo paklupdyti užrištomis akimis, nušauti vienu šūviu į pakaušį. Tai ne karo aukos, bet piktas susidorojimas, - sakė majoras.

Keliais sakiniiais

• NATO valstybių suvažiavime naujuoju generaliniu sekretoriumi išrinktas Britanijos gynybos ministras, gimęs ir augęs Škotijoje. George Robertson nuo spalio mėnesio perims šias pareigas iš dabartinio sekretoriaus - ispano Javier Solana.

• Respublikonų kontroliuojamas JAV Kongresas patvirtino naują pajamų mokesčių įstatymą, kurį žada vetuoti prezidentas Bill Clinton. Įstatymo projekte numatoma per 10 metų sumažinti mokesčius 792 milijardais dolerių. Senate mokesčių mažinimui pritarta 50-49 balsais. Atstovų Rūmuose už mokesčių mažinimą balsavo 221 atstovas, prieš - 206. Komentatoriai kalba, kad respublikonų partijai labiausiai rūpi kitais metais įvyksiančiuose rinkimuose laimėti prezidento vietą, todėl jie siekia dabartinio prezidento veto. Prieš mokesčių mažinimą balsavo ir nuosaikūs Ohio senatorius George Voinovich.

• Karščiai ir sausra palietė rytines JAV valstijas. Že-

mės ūkio sekretorius Dan Glickman paskelbė, kad kai kuriose West Virginia, Kentucky, Ohio, Vermont valstijų apskrityse bus labai blogas derlius. Vyriausybė pažadėjo finansinę paramą nuo sausros nukentėjusiems ūkininkams.

• Čilės vyriausybė paskelbė gan plačią šioje valstybėje gyvenančių indėnų būklės pagerinimo programą. Iš 15 milijonų Čilės gyventojų net 10 proc. yra indėnų kilmės. Jų gyvenimo būdas daug kuo skiriasi nuo baltųjų stiliaus. Vyriausybė paskyrė 274 milijonus dolerių indėnų sveikatos ir kultūros reikálams.

• JAV vyriausybė sustiprino savo ambasadų apsaugą visame pasaulyje. Gauta žinių, kad tarptautiniai teroristai planuoja naujus diplomatinės atstovybių sprogdinimus, tokiu būdu siekdami paminėti Kenijos ir Tanzanijos sostinėse pernai įvykusių sprogimų metines. Šių sprogimų metu žuvo 12 amerikiečių, 44 vietiniai ambasadų tarnautojai ir daugiau kaip 200 praivių.

• Jungtinės Tautos pakvietė 52 metų šveicarą teisininką Carla Del Ponte naujuoju Tarptautinio Hagos teismo prokuroru. Kanadietė prokurorė Louise Arbour buvo paskirta Kanados Aukščiausiojo Teismo teisėja ir pasitraukė iš Tarptautinio teismo. Naujasis prokuroras pateiks kaltinimus karo nusikaltimų, įvykdytų Balkanuose ir Ruandoje, byloje.

• Turkijos kalėjime bausmės laukia kurdų kovotojų vadas Abdullah Ocalan. Iš kalėjimo jis paskelbė savo partijai įsakymą tuoj pat paskelbti karo paliaubas ir pasitraukti į kalnus iš pietinės Turkijos. Manoma, kad jis tikisi lengvesnės bausmės už savo 16 metų trukusią kovą prieš Turkijos valdžią. Paliaubas įsakymą pradėti spalio 1 d.

• Tūkstančiai žmonių, susirinkusių prie karališkųjų rūmų, pasveikino Britanijos karalienę motiną, rugpjūčio 4 d. sulaukusią 99 metų amžiaus. Londone prie Claren House rūmų karalienę motiną (Nukelta į 3 p.)

Redakcijos skiltis

Kam nepatinka lietuviškasis raidynas?

*Mes patys save žeminam,
Mes patys save niekinam,
Mes pasidarėm niekieno...*

(Iš mėgiamos Atgimimo laikotarpio dainos "Pabudome ir kelkime")

Labai nenoromis vėl grįžtu prie šios temos. Ir tik grubus savojo raidyno ir pagrindinių gramatikos taisyklių niekinimas, išplitęs net į išeivijos laikraščius, privertė tai padaryti. Nelabai tikiu, kad po šio atviro, griežto kreipimosi kas nors pasikeistų į gerąją pusę, tačiau tegu bent kai kurie negalės aiškinti, esą nieko nežinoję, neatkreipę dėmesio, nesupratę. Tie, kurie nori suprasti – supras, o kurie nenori, tai, kaip tautos išmintis sako, nors kuolą ant galvos tašyk.

Kodėl praėjusiame šimtmetyje kilo Lietuvos knygnešių judėjimas? Tik todėl, kad geriausi tautos sūnūs siekė išsaugoti jos šventą teisę į gimtąją kalbą. Atimk iš tautos jos kalbą, priversk naudotis okupanto žodynu, ir užgrobtos žemės jam niekada nebereikės grąžinti. Išnyks ši tauta amžiams! Dvasinė jos mirtis bus baisesnė už fizinę.

Susidūrusi su visuotiniu pasipriešinimu, Rusijos carų okupacinė valdžia bandė Lietuvą nutautinti palaipsniui, įvesdama rusiškąjį raidyną. Buvo leidžiamos "lietuviškos" knygos, kuriose naudojama rusiškoji abėcėlė. Kiekvienas, bent kiek giliau susipažinęs su gramatika, žino, kad lietuvių ir rusų kalbų garsai gerokai skiriasi. Pavyzdžiui, niekaip lietuvių kalboje nepritaikysi kietosios "y", nes mes tokio garso neturime. Knygnešiai labiausiai prisidėjo prie to, kad išsaugotume savąjį raidyną, kuris atitinka mūsų kalbos garsus.

Per ilgąjį pokarinį sovietmetį (1944-1990) taip pat būta pasiūlymų primesti lietuviams "kirilicą", tačiau net labiausiai užkietėję okupantų rėmėjai nebeišdriso jų palai-

kyti. Žinojo, kad tokiu atveju net patys žiauriausi persekiojimai nebebūtų privertę lietuvių nusileisti. Teroras visada sukelia priešingą poveikį.

Tačiau tauta, ilgai išbuvusi nelaisvėje, kartais ima elgtis labai lengvabūdiškai, laisvę atgavusi. Atseit, dabar jau niekas nebepersekioja, todėl ir saugoti nieko nebereikia. Kai kurios tautos vertybės pradeda atrodyti senamadiškomis, nebereikalingomis. Atmetę okupanto brukamą rusinimą, patys ėmėme save "amerikoninti".

Kai kompiuteriu surinkta tekste randame parašyta "pashaukiau" arba "chiulba", galime tai vertinti kaip pašaukimą, gal net šiek tiek pateisinamą, turint galvoje, kad daugelyje programų nėra lietuviškų raidžių. Tačiau kai didžiuosiuose laikraščiuose pilna svetimų rašmenų arba kai užrašant vieną žodį, suplakami du visiškai skirtingi raidynai, darosi visai nebejauku.

Kad būtų pateisinamas toks darymas, į apyvertą neretai paleidžiamas lyg ir rimtai skambantis posakis. Pavyzdžiui, kai kas mėgsta aiškinti: "Negalima iškraipyti vietovardžių. Juos reikia rašyti originalo kalba." Taip sakantysis neretai ir pats žino, kad tokio reikalavimo laikytis neįmanoma. Ir pagaliau, šis reikalavimas dažniausia reiškia ne ką nors kitą, o neištartą nurodymą rašyti... angliškai.

Labai gerai žinoma, kad ilgiau gyvenant kitakalbėje aplinkoje, sunku visiškai išvengti jos poveikio. Gauname rašinius, kuriuose mirga *financai*, *presidentas*, *kongresmanas* ir t.t. Iš tikrųjų tų žodžių šaknis užrašyta angliškai, tik prie jų "prikabinta" lietuviška galūnė arba priesaga. Kai spausdindami rašini,

(Nukelta į 4 p.)

Juozas Žygas

Jau matosi, kad vyksta didelės permainos. Tik, žinoma, nereikia tikėtis, kad gyvenimas jau rytoj pradės ženkliai gerėti. Per devynetą metų buvo gyvenama į vaikų ir vaikų vaikų sąskaitą, o žmonėms tebuvo dalijami tik pažadai. Pirmiausia reikia labai didelių pastangų sustabdyti slinkimą žemyn, o paskui teks pradėti palengva iš duobės ropštis. Jeigu praeityje tečiau tik melą ir pažadus, tai dabar, man atrodo, kad norima tvarką įvesti.

Viename susitikime buvo paklausta:

– Kadangi, atrodo, kad premjeras Rolandas Paksas nori nomenklatūrai ragus aplaužyti, tai kas bus jo šalininkai?

Manychiau, kad naujasis vyriausybės vadovas turės daug šalininkų, nes tranai "valdininkai" žmonėms jau yra nusibodę. Jie Lietuvą pavertę grynų biurokratų kraštu. Dabar rengiamasi valdininkų, ypač aukštųjų kategorijų, atlyginimus sumažinti 20% – 30%, panaikinti įvairias premijas bei priedus. Manau, kad tokias reformas dauguma žmonių sutiks su pasitenkinimu. Štai vienas pavyzdys:

"Panevėžys – Vilnius, liepos 24 d. (Elta) – Panevė-

pasveikino karinis orkestras, sugrojęs "Ilgiausių metų". Karalienę pasveikino ir Londono gyventojas *Ada Brown*, neseniai atšventusi 100 metų ir pasakiusi, kad pagaliau ji pirmąsyk pamatė savo karalienę.

• Japonijos Hirosimos mieste apie 50,000 žmonių susirinko paminėti 54 metų sukaktį nuo atominės bombos sprogdimo, sugriovusio miestą. Tada žuvo apie 140,000 žmonių. Vietinė spauda rašė, kad miesto gyventojai vis dar bijo, kad gali kilti naujas karas ir prasidėti nauji branduoliniai sprogdinimai, nes vien Azijoje atominius ginklus gamina Indija, Pakistanas, Kinija. Tuo įtariama ir Šiaurės Korėja. Apie 70 proc. Hirosimos gyventojų yra ištikinę, kad jiems dar teks pergyventi naują atominį karą.

• Komunistinė Vietnamo vyriausybė, pradėjusi laisvosios rinkos bandymus, paskelbė, kad už įvairias suktibes ir apgavystes šeši pirkliai nuteisti mirti, o kitiems še-

NAUJOJI VYRIAUSYBĖ NESITENKINA ŽODŽIAIS

žio miesto savivaldybių skyrių vedėjai paraginti kuo skubiau nuo savo kabinetų durų nuimti lenteles su informacija apie gyventojų priėmimo laiką. Savivaldybės Teisės skyriaus vedėjas Valentas Margevičius nurodė, kad taip bus pradėtas vykdyti naujasis Viešojo administravimo įstatymas. Kai kurie skyrių vedėjai subruzdavo, V. Margevičiui priminus, kad ir visus dokumentus, kurie reikalingi besikreipiančiojo prašymui tenkinti, turės surinkti pats valdininkas – nebus galima siuntinėti žmogaus "to" ar "ano".

Tas paskutinytis nurodymas, kad nebus galima siuntinėti "to" ar "ano", pakerta visą "valdininko" galią. Juk bene didžiausias "valdininkų" pajamų šaltinis ir buvo tas žmonių stumdymas nuo durų prie durų ir "to bei "ano" reikalavimai. O dabar, kuomet tarnautojo galia panaikinama, tuo pačiu ir jo kišenė nukentčia. Čia jau paliečiami ir jų "patriotiniai" jausmai. Kaip sakoma, jie už savo piniginę guldą galvą ir krūtinę.

Tas varinėjimas nuo durų prie durų ir buvo didysis užsienio investicijų stabdys. Po nepriklausomybės atstatymo *Kellog* kompanija buvo viena iš pirmųjų, kuri norėjo statyti Kaune traškučių ir javinių (*cereal*) gamybos įmonę. Buvo numatyta, kad ta įmonė aptarnaus Pabaltijo ir galbūt Gudijos rinką. Kur ta įmonė dabar? Su ja atsitiko tas pat,

kaip ir su dešimtimis kitų: visą projektą prazudė Lietuvos biurokratai.

Kitas atvejis buvo prieš keletą metų. Tarptautiniu mastu žinoma automobilių padangų firma "*Kontinental*" norėjo ateiti į Klaipėdą. Bet ir ją ištiko toks pat likimas, kaip ir daugelį kitų: beveik pusantros metų pasitampiusi dėl reikiamo žemės ploto, pritrūko kantrybės. Ji buvo numaciusi investuoti 500 milijonų vokiškų markių. Tuomet ji nukreipė dėmesį į Vengriją, kur buvo sutikta labai geranoriškai. Jau pereitų metų pavasarį įmonė pradėjo dirbti. Apytiksliai 1500 vengrų turi darbą.

Niekam nerūpėjo, kodėl mano paminėtos ir dešimtys kitų įmonių neįsikūrė Lietuvoje. O turėtų būti išsiaiškinta, kurioje grandies vietoje reikalai įstrigo. Tie biurokratai, kurie investicijas sustabdė, už ekonominį sabotажą turėtų būti pašalinti be teisės kuomet nors gauti darbą valstybės ar savivaldybių įstaigose.

Paminėjau savivaldybes, kadangi žemės klausimas dažniausiai priklauso nuo savivaldybių. Nors pastoviai seku Lietuvos spaudą, tačiau ir man nėra aišku, kuri žinyba investuotojų reikalus tvarko. Jeigu tokios nėra, tai ji – būtina! Negalima tikėtis jokių investicijų, jeigu jas siūlantieji yra palikti biurokratų malonei!

Tarptautinių įvykių apžvalga

(Atkelta iš 2 p.)

šioms paskirtos ilgos kalėjimo bausmės. Dar 77 bankininkams ir kitiems pareigūnams paskirtos mažesnės bausmės.

Rugpjūčio 2 d. JAV Kongresas pritarė vyriausybės pradėtiems prekybos ryšiams su Vietnamu.

• Kanados premjeras atleido iš pareigų penkis ministrus, o dar penkis perkėlė į kitas pareigas.

• Indonezijos prezidentas *B. Habibie* oficialiai pripažino birželio 7 d. įvykusius parlamento rinkimus teisėtais ir pareiškė viltį, kad pasibaigs mažųjų partijų ginčai bei kaltinimai Rinkimų komisijai. Indonezijoje šie rinkimai buvo pirmieji po 44 metų pertraukos.

• Afganistane po atkaklių kovų Talibano religinei partijai pavyko užimti šiaurinę šalies dalį ir *Charikar* miestą. Jo gyventojai išbėgiojo.

• Rusijos prezidentas *Boris Jelcin* atleido iš pareigų

savo Kremliaus štabo atstovą spaudai *Sergejų Zverevą* už "nepagrįstų gandų skleidimą". S. Zverev apkaltintas sąkū, esą B. Jelcin planuoja atidėti Rusijos Dumos ir prezidento rinkimus. Naujasis atstovas *Dimitrij Jakuškin* pranešė, kad visi rinkimai įvyks numatytu laiku.

• Palestinos vadovas *Jasiras Arafatas* (*Yasser Arafat*) rugpjūčio 4 d. šventė savo 70-ąjį gimtadienį. Sveikinusiems jis pareiškė, kad jo svarbiausias linkėjimas sau pačiam yra: "Melstis laisvos Palestinos sostinėje Jeruzalėje".

• Komunistinė Kinija paskelbė, kad ji išbandė naują raketą, kuri gali nešti vieną 1,500 svarų sprogstamąjį užtaisą net 5,000 mylių. Bando moji raketa perskrido Taivano salas ir nukrito į vandenyną. Stebėtojai kalba, kad Kinija niekad neskelbdavo apie ginklų bandymus, o dabar paskelbė, protestuodama, kad Pentagonas parduoda Taivui šiuolaikinius ginklus.

GRAŽUS DERLIUS UŽDERĖJO, BET KAIP JĮ SUNAUDOSIME?

žemės ūkio mašinų paroda, į kurią buvo pakviestos net 49 šias mašinas gaminančios ir pardavinėjančios užsienio bei Lietuvos įmonės. Atvežta beveik 100 įvairių mašinų, skirtų derliui nuimti, apdoroti ir išsaugoti. Bene labiausiai ūkininkai domėjosi Radviliškio žemės ūkio mašinų gamykloje sukurtu "Nemunu" - lietuvišku prikabinamu javų nuėmimo kombainu. Kol kas per metus ši įmonė jų pagamina apie 50, nes vis dar juos tobulina. Bet labai jau patraukli kaina - tik apie 35 tūkst. litų. Priminsiu, kad už rusišką kombainą, tiesa, savaeigį, tenka pakloti apie 200 tūkst. Lt, o už užsienietišką - net iki 750 tūkst. Lt. Tokios kainos - ne dabartinių Lietuvos ūkininkų kišenei.

Nemaža Lietuvos ūkininkui reikalingų mašinų sukurta Raudondvaryje. Skyriaus vedėjas dr. K.-V. Stepnaitis ir kiti šio skyriaus mokslininkai lankytojams aiškino grūdų valymo mašinų ypatumus, grūdų džiovimo ir laikymo bokštų, sutalpinančių nuo 12 iki 25 tonų, veikimą bei įrengimą, galin-

(Atkelta iš 1 p.)

gą grūdų ventiliatorių. Ne vienas parodos lankytojas apsisprendė savo sandėlyje įrengti arodus su metaliniu, perforuotu dugnu.

Inžinerijos institutas gražiai bendradarbiauja su Lenkijos Augustavo žemės ūkio mašinų gamykla. Parodoje puikavosi dailus bendros kūrybos vaisius - orinis grūdų transporteris.

Maloniomis spalvomis, lengvumu ir puikia konstrukcija lankytojų dėmesį į save traukte traukė užsienietiškos mašinos. Jų daug atvežė Danijos įmonės. Dar daugiau pačių naujausių mašinų žemdirbiams siūlė Lietuvoje įkurta ir jau keletą metų sėkmingai dirbanti žemės ūkio mašinų prekybos firma "Lyt-agra".

Visada su didele pagarpa buvo žiūrima į būsimą duoną, į derlių. Visada kuo kruopščiausiai buvo rūpinamasi, kaip jį nuimti ir išsaugoti. Dar sovietiniais metais tuometiniuose ūkiuose buvo pastatyta per 2 tūkst. sandėlių, kuriuose galėjo tilpti nuo

1000 iki 3000 tonų grūdų. Dar neturime tikslų duomenų, kiek jų išliko, o kiek jau sugriauta. Malonu, kad ūkininkai imasi statyti naujus, kiek mažesnius ir tobulesnius sandėlius. Pastaraisiais metais jų pastatyta per 60.

Jau kelinti metai Lietuvoje būna labai sausa ir palanki javapjūtei, retai priseina grūdus papildomai džiovinti. Bet juk būna ir javapjūtei nepalankių metų. Tada pajustumė, kad dalis ūkininkų yra labai prastai pasiruošę, neturi ne tik gerų sandėlių, bet ir džiovyklų bei grūdų valymo įrenginių. Tad seminaras "Derlius-99" buvo labai reikalingas. Galima būtų palinkėti, kad tokie renginiai būtų įvairesni ir gal linksmesni, kad į juos suvažiuotų ne tik "gaspadoriai", bet ir jų žmonos bei vaikai. Raudondvaris - tokia puiki vieta, kad ateityje čia galėtų būti rengiamos ne tik mašinų parodos, bet ir koncertai, ūkininkų konkursai, jaunųjų ūkininkaičių varžybos. Už viso to - pati nuširdžiausia parama ūkininkui, rūpinimasis Lietuvos kaimo ateitimi.

Kam nepatinka lietuviškasis raidynas?

svetimas raides šiuose žodžiuose pakeičiame lietuviškomis, menčiau lietuvių kalbą žinantys autoriai nustemba, bet sugeba suvokti, jog padarė paprasčiausią klaidą. Tačiau ne vienas šoka priešgyniauti, vos užsiminus apie vietovardžių rašybą.

Gal vieną kartą išsiaiškinkime patys sau, kodėl negalima rašyti *Chicagoje, chicagiečiai, Clevelandas, clevelandiečiai, Philadelphiaje, philadelphiečiai* ir t.t. Pasistenkime suprasti, kodėl lietuviškai niekada negalima rašyti: *Clintonas, Yeltzinas, taxi, expo, Yakusevas*...

Sakydami "lenkai" arba "vokiečiai", juk nepuolame tvirtinti, kad "iškraipome" šių tautų pavadinimus. Kai kita tautis mus vadina *lithuanians*, juk nešaukiame, kad mus pravardžiuoja. Kai ame-

(Atkelta iš 3 p.)

rikietis rašo "Siauliai" arba "Panevezys", neprotestuojame. Nesutinkame tik su buvusių okupantų naudotais *Kowno* arba *Wilno*, nes gerai žinome, kodėl jie bandė priimesti tokius pavadinimus.

Amerikos lietuvių spaudoje sutinkame vos keletą vietovardžių, kuriuos jau nuo seno esame šiek tiek sulietuvinę. Tai: Vašingtonas, Niu-jorkas, Čikaga, Klyvlendas (jokiu būdu ne *Klevelandas* arba *Klivelandas*), Filadelfija, na ir, žinoma, Kanada bei Amerika. Tačiau niekas nesiruošia siūlyti rašyti "Deitona Byčas" arba "Šeiker Haitsas".

Išmokti keletos vietovardžių lietuvišką užrašymą, berods, tikrai nesunku. Na, o tiems, kurie jau taip "suamerikonėjo", kad ir to nebesugeba, belieka pasiūlyti vartoti

angliškus pavadinimus be jokių lietuviškų "priedų": *Cleveland, Chicago* ir t. t. Juk nepritariame tokiems daktarams, kaip *paparkinimas, taksai, tikietai*... Nekaitomi vietovardžiai lietuvių kalboje yra nepatogūs, bet ką bepadarysi...

Kalbantis šia tema, neseniai išgirdau tokius jaunos lietuvaitės žodžius:

- Jeigu mes gyvename Amerikoje, tai gal prisiderinkime prie amerikėnų tvarkos ir rašyboje?

Tačiau "amerikonai" niekada raidynų nepainioja ir gerbia tuos, kurie savosios kalbos nepamiršta. Gal ir mums patiems derėtų apmąstyti poetės Janinos Degutytės žodžius:

Iš duonos kvapo

ir miškų giesmės

kalba gimtoji lūposna idėta.

PASAULIS IR LIETUVA

* **SUMAIŠTIS RUSIJOS IR BALTIJOS VALSTYBIŲ RINKOSE.** Dabartinė Rusijos politinė suirutė gali dar labiau susilpninti Baltijos valstybių rinkas, tačiau jų valiutoms pavojus negresia, - teigia analitikai. Rusijos prezidentui Borisui Jelcinui pirmadienį iš pareigų atleidus ministrą pirmininką ir į jo vietą paskyrus buv. Saugumo Tarybos vadovą Vladimirą Putiną, Rusijos rublio bei akcijų kursas sumažėjo, tačiau Baltijos šalių akcijų rinkos, kaip ir kitos tarptautinės rinkos, gana abejingai sutiko šią žinią. Baltijos akcijų rinkos, kurios pastaruosius du metus buvo smukdomos besikartojančių Rusijos ir rinkos krizių, jau neturi kur daugiau smukti. Tačiau Rusijos vyriausybės perstumdymas gali sutrukdyti į šių šalių rinkas grįžti užsienio investuotojams. (REUTERS)

* **APDOVANOJO UŽ "KLAIDĄ".** Rusijos prezidento įsaku ordinais ir medaliais apdovanoti apie 200 desantinio būrio karininkų ir eilinių, birželio mėnesį užėmusių Prištinos oro uostą anksčiau nei tarptautinės pajėgos. Žaibiškas strategiškai svarbaus oro uosto užėmimas pakeitė vyksmo Balkanuose kryptį. (ITAR - TASS) (Primename, jog Rusija tvirtino, kad jos kariai Prištinoje atsirado per klaidą.-Red. pastaba.)

* **KAIP RUSIJA SUPRANTA POLITIKĄ?** Rusijos karinio jūrų laivyno vyriausiasis vadas admirolas Vladimiras Kurojedovas pareiškė, kad Rusija būtinai turi grąžinti savo karinių laivų eskadrą į Viduržemio jūros akvatoriją. Pasak jo, laivynų buvimas "karštuose taškuose" - labai svarus dalykas politikų rankose. Admirolas paaiškino, kad oro smūgiai į Jugoslaviją iš JAV laivų buvo smogiami nuo pirmos iki paskutinės karinių veiksmų dienos. Jis pabrėžė, kad Rusija turi ką priešpastatyti oro smūgių taktikai, kurią dabar naudoja NATO pajėgos. INTERFAX

* **PATAISOS.** Latvijos Seimas priėmė 1999 m. biudžeto pakeitimus. Pajamos sumažintos 93,4 mln., o išlaidos - 64,4 mln. latų. Gynybos biudžetas sumažintas 2,6 mln. latų. Seimas priėmė kelių įstatymų pataisas, kuriose numatyta padidinti alkoholio, tabako gaminių ir mazuto akcizus bei azartinių žaidimų ir loterijų mokesčius. (BNS, LETA)

* **PASKOLOS.** Rusijos prezidento specialusis atstovas ryšiams su tarptautinėmis finansinėmis organizacijomis Michailas Zadornovas pareiškė, kad Rusija iki metų pabaigos gaus apie \$4 mlrd. - 1,9 mlrd. iš TVF ir beveik tiek pat, kartu sudėjus, iš Pasaulio banko ir Japonijos vyriausybės. Pasak M. Zadornovo, tai yra maždaug tiek, kiek Rusijai reikia šiemet užsienio skoloms išmokėti. (INTERFAX)

* **TRŪKUMAI.** Gudijoje (Baltarusijoje) spirito gamybai ima trūkti žaliavos. Apie tai pranešė Baltarusijos žemės ūkio ir maisto ministerijos specialistai. (BELAPAN)

* **A. LUKAŠENKA BIJO INTERNETO.** Baltarusija pateko į 20 šalių, kurias tarptautinė žurnalistų organizacija "Reporteriai be sienų" įvardino kaip pikčiausius pasaulinio "Interneto" tinklo priešus, sąrašą, kadangi Baltarusijos prezidentas Aleksandras Lukašenka neleidžia savo piliečiams laisvai prisijungti prie "Interneto", pasinaudodamas tuo, kad į tinklą galima patekti tik per jo kontroliuojamą valstybinę įmonę "Belpak". Baltarusija atsidūrė šalia tokių šalių, kaip Libija, Iranas, Š. Korėja, Kuba, Kinija. (BELAPAN)

* **UNIVERSITETO UŽDARYMAS.** Latvijos vyriausybė priėmė sprendimą likviduoti seniausią pasaulyje Aviacijos universitetą. Per 3400 studentų bus nukreipti į kitas aukštąsias mokyklas. Universitete mokėsi per 200 užsienio piliečių iš 40 pasaulio valstybių. Jo diplomai pripažįstami visame pasaulyje. Universiteto uždarymo priežastis - finansiniai įsiskolinimai (apie 3.5 mln. dolerių). (ITAR-TASS)

* **KOSOVE NERAMU.** Kosovo provincijoje vietos albanai, apsiginklavę akmenimis ir basliais, apsupo rusų KFOR taikdarius ir jiems priėmė JAV taikdarius pagalbos, kad išsiųstų iš minios. KFOR atstovas negalėjo tiksliai pasakyti, ar albanai fiziškai užpuolė rusus. Rusų kariai paleido išėjimui šūvius. Albanai taip pat susidūrė ir su JAV taikdariais, kurie išvakarėse aptiko ir konfiskavo Kosovo išlaisvinimo armijos ginklų sandėlį. (REUTERS)

* **SUKILIMAS DAGESTANE.** Divizijos generolas Šamil Basajev pareiškė, kad pirmasis Dagestano išvadavimo nuo Rusijos kariuomenės etapas baigėsi. Jis pabrėžė, kad šiam etapui nurodytus tikslus pavyko pasiekti kur kas anksčiau, negu buvo numatyta. Dagestano modžahedų karinė vadovybė paskelbė, kad visą valdžią Dagestane perima į savo rankas. Priimtas nutarimas perduoti vietos valdžią karinėms komendantūroms ir šariato teismams, kurių teisėjai patvirtinti jau anksčiau. Rusijos karinių oro pajėgų vyriausiasis vadas Anatolij Kornukov žurnalistams pranešė, kad Rusijos karo aviacijos lėktuvai apie 200 kartų skrido bombarduoti į kovos veiksmų vietas Dagestane. (INTERFAX)

JAV LB Kultūros taryboje

JAV LB Kultūros taryba tęsia gražią tradiciją - pagerbia mūsų išeivijos kultūros darbuotojus. Kandidatus šių metų premijoms siųskite komisijoms iki rugsėjo 15 d.:

1. MUZIKOS premijos komisijos pirmininkė - Rita Kliorienė. 24985 Pleasant Trail, Richmond Hts, OH

44143

2. DAILĖS premijos komisijos pirmininkė - Mrs. Victoria Matranga. 201 N. Elmwood, Oak Park, IL 60302

3. ŽURNALISTO - spaudos darbuotojo komisijos pirmininkas - Cezaris Surdokas. 6244 Gilston Park Rd.,

Baltimore, MD 21228

4. RADIO premijos komisijos pirmininkas - Vytautas Šeštokas. 127 S.Clark Dr., Los Angeles, CA 90048 Marija Remienė JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė

DĖMESYS TAUTINIAM PAVELDUI – KENTO UNIVERSITETE

Neseniai "Dirvoje" dr. Viktoras Stankus rašė apie Etninio paveldo studijų centrą, prieš daug metų įsikūrusį ir iki šiol veikiantį Kento valstybiniame universitete. Šis straipsnis sulaukė nemažo mūsų skaitytojų susidomėjimo. Kai kurie iš jų net apsilankė Kente ir susipažino su ten esančiais rinkiniais bei galimybėmis jais naudotis.

Etninių studijų centre kaupiama medžiaga apie žydų, lietuvių ir latvių kultūros palikimą bei jo panaudojimą šiuolaikinėje švietimo sistemoje. Centre esančiomis knygomis bei turtingais dokumentų rinkiniais gali naudotis studentai, dėstytojai ir kiti, tuo besidomintys. Naujasis centro vadovas prof., dr. Da-

vid Brenner bei Lituanistinės programos rėmimo komiteto pirmininkas dr. Viktoras Stankus užmezgė ryšius su Vilniaus Pedagoginio universiteto mokslininkais. Jų pastangomis šiuo metu Kento universitete pagal vasaros studijų programą dirba žymi vilnietė prof. Danguolė Beresnevičienė.

Etninių studijų centro veiklą remia Pedagoginio skyriaus prof. Kenneth Cushner, Tarptautinių programų skyriaus vadovas, prof. M. Rubin ir kiti Kento universiteto mokslininkai. Centro ateities planais domisi ir universiteto vadovai – Mokslo skyriaus dekanas Joseph H. Danks bei prezidentė Carol Cartwright. J. J.

Jonas Balbatas (viduryje) įteikia 1000 dolerių Kento valstybinio universiteto lituanistinei programai. Kairėje – universiteto prezidentas Dr. Michael Schwartz, dešinėje – šios programos steigėjas Dr. Jonas Cadzow. A. a. V. Bacevičiaus nuotr.

Tautos sąjungoje

Su Lietuvos tautininkais glaudžius ryšius palaiko Amerikos lietuvių tautinės sąjungos vicepirmininkas, inž. E. Bartkus. J. Jasaičio nuotr.

Klyvlendo baltijiečių atstovai – svečiuose pas Kento universiteto mokslininkus. Priekyje sėdi buvęs ilgametis Etninio paveldo studijų centro vadovas, dr. H. Hochhauser ir naujasis centro direktorius, prof. dr. David Brenner.

"Politinė organizacija, išstojusi iš Tautos sąjungos koalicijos, Seimo rinkimų metu neturės jokių perspektyvų, todėl esu įsitikinęs, kad koalicija neiširs", - "Lietuvos ryto" žurnalistui sakė Lietuvos tautininkų sąjungos pirmininkas, žinomas kardiologas Gediminas Sakalnikas,

kuris buvo vienas iš koalicijos kūrimo iniciatorių. Balandžio mėnesį Tautos sąjungos koalicijos sutartį pasirašė Lietuvių tautininkų sąjunga, Lietuvos laisvės lyga, Nepriklausomybės partija, Krikščionių demokratų sąjunga, Lietuvių nacionalinė partija "Jaunoji Lietuva" ir Lietuvos demokratų partija. Tautos sąjunga pasisako už Lietuvos narystę NATO, tačiau nenorėtų, kad šalis be pasiruošimo ir skubotai stotų į Europos Sąjungą.

Koalicija pristabdė naujų narių priėmimą. Tautininkų vadovas įsitikinęs, kad dabartinės sudėties koalicija turi pakankamai jėgų ir patirties. Todėl anksčiau nepanorusios prisijungti partijos koalicijai nėra būtinos. Tautininkų vadovas nedviprasmiškai pareiškė, kad kitų Seimo rinkimų rezultatai daugeliui politikų bus netikėti ir malonūs Tautos sąjungai. G. Sakalniko nuomone, galvoti tik apie rinkimų barjerą į Seimą įveikimą Tautos sąjungai yra labai menkas uždavinys. (ELTA)

Kaip jau buvo pranešta, neseniai susijungė dvi lietuvių organizacijos: Susivienijimas lietuvių Amerikoje ir Lietuvių katalikų susivienijimas. Niujorke, SLA centro namuose posėdžiavo valdybų nariai: Pirmoje eilėje (iš kairės): SLA išd. Loreta Stukas, SLA sekretorė Genovaitė Meiliūnas, LKS išd. Leokadija Donarovich, LKS vicepirm. Rosalia Kizis, SLA išd. globėja Nellie Bayoras-Romanas. Antroje eilėje: SLA vicepirm. adv. John Lapinski, SLA pirm. Vytautas Kasniūnas, LKS pirm. adv. Thomas Mack, SLA išd. globėjas Lionginas Kapeckas. L. Alinsko nuotr.

Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininkas, vienas iš Tautos sąjungos steigėjų – dr. Gediminas Sakalnikas (dešinėje) su prof. Egidijumi Klumbiu. J. Jasaičio nuotr.

Laiškai "Dirvai"

PENKERI VILČIŲ METAI

Klaipėdoje iškilmingai sutiktas Dr. J. DiStefano ir jį lydintys medikai iš Klyvlendo.

Laikraštyje "Lietuvos sveikata" perskaityta žinutė apie penktąjį Klyvlendo gydytojų apsilankymą Lietuvoje nuteikė šventiškai ir sujaudino. Labai norėjosi padaryti ką nors malonaus ir gero šia proga už šių nepaprastai gerų ir pasiaukojančių žmonių veiklą. Jaudino mintis apie vėl operuojamą dukrą, jos sveikatą ir pooperacinį laikotarpį.

Lietuvaitė Ievutė Klaipėdos miesto ligoninės veido ir žandikaulio centro įkūrėja profesorius J. DiStefano ir jį lydėjusius gydytojus sutiko su lino rankšluostėlių, papuoštu rūtų šakele, degančios žvakelės aukurėliu su dviem stovinčiomis vaikų statulėlėmis. Tai simbolizavo Lietuvą, viltį ir vaikus.

Šeštadienį vyko konsultacijos, vaikai buvo atrenkami operacijoms. Deja, savaitė – per trumpas laikas tokioms sudėtingoms operacijoms. Ne visiems vaikams spėta padėti. Bet reikia tikėtis, kad "Vilties partnerystės" programa plėsis ir stiprės, teikdama sveikatą

ir gyvenimo džiaugsmą. Malonu girdėti programos koordinatoriaus Lietuvoje gydytojo Šlepavičiaus žodžius, kad daromos ne tik veido bei žandikaulio operacijos, bet ir kitose medicinos srityse konsultuojami Klaipėdos ir Kauno klinikų gydytojai. Jie da-

lyvauja amerikiečių atliekamosiose operacijose. Energingi ir darbštūs profesoriai John DiStefano ir G. Goldberg, anesteziologai ir seselės stengėsi dėl mūsų vaikų, aukodami savo lėšas ir atstogas. Jų gerumas sušildė ir nuramino susirūpinusias mamas.

Puikia gydytojų komanda rūpinasi koordinatorius Amerikoje dr. G. Sabataitis, o ši kartą ir vertėja, operuojamų vaikų globėja Dana Čipkienė iš Klyvlendo. Jos dėka pacientų mamos galėjo laisviau bendrauti su užsienio gydytojais, o kartais gauti ir mora-

linės paramos, kuri yra labai reikalinga operacinės laukiamajame. Kiekvienas pokalbis ar gydytojų šypsena teikia motinai pasitikėjimo, stiprybės, mažina įtampą, būnant ligoninėje. Labai sujaudino Danos Čipkienės įteikta parama mano globjamiems neigaliems vaikams. Už tai esu labai dėkinga.

Sergančių vaikų mamų vardu tariau ačiū mieloms sesutėms – Danutei Mikoliūnienei, p. Aldonai Ambrazienai, Birutei Gedvilienei, taip pat Aldonai Ožinskienei, gerbiamaam Česlovui Šatkui ir BALF'o skyriui Klyvlende. Gražu, kai ne žodžiais, o darbais padedama mūsų tautai. Visokeriopos sėkmės ir sveikatos linkiu "Vilties partnerystės" gydytojams, jų rėmėjams, aukotojams. Ačiū, brangieji, už Jūsų gerus darbus. Be jų Lietuvai būtų tikrai sunku. Telaimina Viešpats Jūsų kilnias širdis ir taurias sielas.

Su pagarba
J. Brencienė
Klaipėda - Plungė

Ar viešojoje vietoje mandagu kalbėtis lietuviškai?

Ne kartą galvojau, kad kai mūsų vaikai, nors jau ir suaugę ir net savo vaikus auginantys su savo tėvais kalba net ir viešose vietose tik lietuviškai, tai tuo jie išreiškia ne tik tam tikrą patriotiškumą, bet ir deramą pagarbą savo tėvams, savo lietuviškai kilmei. Tą visuomet įvertindavau, tuo dar ir šiandien didžiuojuos.

Pasirodo, kad ne aš vienas taip galvoju. Štai neseniai "Chicago Tribune" dienraštyje perskaičiau Orlando Sentinel vedamųjų rašytojo Myriam Marquez straipsnį antrašte "Why we speak Spanish among ourselves in public". Gal jo galvojimas kai kuriems iš mūsų bus įdomus ir padės įsitikinti, kad ir viešumoje su saviškiais savo gimta kalba kalbėti nėra nemandagu. Susipažinkime su Marquez teiginiais, kuriuos čia perduodu, kai ką sutrumpindamas.

"Kada tik einu su savo motina apsipirkti, ar šiaip stoviu kur nors eilėje su savo tėvu, tarp savęs mes visuomet kalbamės ispaniškai. Gal tai ispaniškai nesuprantančiam kai kada gali atrodyti ir nemandagu, ypač pagalvojus, kad šnekama apie juos. Jie kartais negali suprasti, kodėl mes šnekame kažkokia užsienietiška kalba, tuo labiau, jeigu jie žinotų, kad mano šeima gal jau puse šimtmečio

pragyveno Amerikoje, ir kad mano tėvai ne tik supranta angliškai, bet ir neblogai susišneka, nors ir su vargu bei su stiproku akcentu", - pasakoja rašytojas. Jis sako:

"Leiskite paaiškinti, kodėl mes anglų kalbos nepripažinome šeimos oficialia kalba. Man ir daugeliui mano dvikalbių pažįstamų tai būtų tam tikra pagarba mūsų tėvams ir mūsų kultūrinėms šaknims. Ne, tai nėra joks akibrokštas ar nemandagumas, ir mes nenorime nuo nieko atsiskirti ar, taip sakan, "balkanizuoti" Ameriką."

"Kaip mes šitoje laisvoje šalyje savo laisvu laiku tarp savęs, nors ir viešumoje, kalbame, neturi nieko bendro su faktu, kad nesame geri amerikiečiai. Mes suprantame, kad anglų kalba yra pagrindinis šio krašto susižinojimo būdas, ir kad ką nors pasiekti, reikia išmokyti angliškai. Bet tai nereiškia, kad kai tik atsirandame viešojoje vietoje, tuojau turėtume persijungti iš ispanų į anglų kalbą, lyg ir gėdydamiesi, kas mes esame ar iš kur mes kilę", - dėsto Marquez.

Aš asmeniškai su tuo visiškai sutinku, betgi nenorėčiau ir persistengti, taip kaip kadaise vienas lietuvis rašytojas, geras, bet kraštutinis patriotas, jau seniai miręs, mus ragindavo: "Kai važiuo-

jate autobusu, išsileiskite lietuvišką laikraštį kuo plačiausiai, kalbėkite lietuviškai kuo garsiausiai, kad visi žinotų, jog jūs lietuviai!

"Per visą Amerikos istoriją imigrantai, ar iš Lenkijos, ar iš Italijos, ar iš bet kur kitur, prie savo kalbos pasilikdavo ne tikrai pirmoji karta, bet neretai net ir antroji. Jie, nors ir nemokėdami anglų kalbos, dirbo, mokėjo mokėčius, augino šeimas, ir be vargo neblogai sugyvendavo su savo kaimynais. Nemaža jų, dar gerai neišmokę krašto kalbos, kariavo už Ameriką abiejuose pasauliniuose karuose ir Korėjos ar Vietnamo grumtynėse", - toliau dėsto rašytojas.

"Žinot, kas yra nemandagu?, - klausia Myriam Marquez, - "Kai sueina du dvikalbiai žmonės, o prie jų prisijungia tik angliškai mokantis pašnekovas, ir tie du staiga pradeda tarp savęs šnabždėti ispaniškai, tą angliškai kalbantį šiurkščiai išjungdami iš tolimesnio pokalbio".

"Aš to niekada netoleruočiau, - tvirtina tas meksikiečių kilmės žurnalistas ir priduria, - Bet, jei, būdamas su savo tėvais, aš sutikčiau savo ispaniškai nesuprantantį pažįstamą, aš jį savo tėvams pristatytčiau angliškai, ir tolimesnis pokalbis vyktų ta kalba", - baigia jis savo straipsnį.

Mano kartos žmonės turbūt ir namuose kažkaip nejaukiai pasijustų, pamėginę tarp savęs ar su savo vaikais kalbėti angliškai. Kai senais laikais mano amerikiečiai bendradarbiai, sužinoję, kad mudu su žmona namuose kalbamės tik lietuviškai, patarinėjo man ją nustebinti ir, gri-

žus iš darbo, ją staiga užkalbinti tik angliškai, aš galėjau jiems tik tiek atsakyti: "Ar jūs norite, kad ji tikrai nustebusi, man atšautų:

- Kas čia tau pagaliau yra? Ar per tą vakarienę po verslo konferencijos kartais ne perdaug "paėmei"?

Aleksas Vitkus

Po laukus, paupius ir paežeres – su fotoaparatu

Laukiniai irisai prie Shaker ežero. G. Juškėno nuotr.

Jaunimo puslapis

Skyriaus vedėja – Rita Augienė

BUGATTI PARODA MENO MUZIEJUJE

Praūžė šauni "Gijos" ge-
gužinė. Prisivalgėme šašlykų,
prisiragavome alaus. Belauk-
dami kitos šventės – "Hallow-
ween", kurią vėl organizuos
"Gija", raskime laiko pasi-
žvalgyti, kas vyksta įdomaus
Klyvlendo kultūros ir meno
pasaulyje.

Liepos 18 d. Meno mu-
ziejuje, atidaryta tikrai reta
paroda. Pirmą kartą Ameri-
koje rodomi italų kilmės dai-
lininkų – Bugatti šeimos me-
no darbai. Pristatomi trijų,
kartų sukurti meno kūrinių:
dailūs, įdomaus stiliaus bal-
dai, skulptūros iš bronzos, si-

dabro darbai ir, žinoma, įžy-
mieji automobiliai.

Tėvas – Carlo Bugatti
(1856-1940), turtingos vaiz-
duotės baldų modeliuotojas,
dailininkas dizaineris pradėjo
įžymios šeimos istoriją. Sū-
nus Rembrandt (1884-1916)
buvo daug žadantis skulpto-
rius, deja, jo gyvenimas nu-
trūko anksti nutraukęs savo
gyvenimą. Antrasis sūnus
Ettore (1881-1947), sava-
mokslis inžinierius, kartu su
sūnumi Jean (1909-1939),
kuris taip pat tragiškai žuvo,
gamino įžymiuosius Bugatti
automobilius.

70 meno kūrinių, įskai-
tant ir penkis pritrenkiančio
grožio automobilius, patei-
kiamų kartu su biografijos
faktais, Jums garantuoja neiš-
dildomą įspūdį. Beje, trečia-
dieniais ir penktadieniais mu-
ziejus dirba iki 9 val. vakaro.
Tomis dienomis galėsite ne-
mokamai pasiklausyti džiaz
(Jazz) koncerto muziejaus
kieme, papietauti. Gera proga
pasidžiaugti vasaros pabaiga.

Paroda veiks iki rugsėjo
19 dienos. Išsamesnių žinių
apie ją galite gauti, paskam-
binę tel. (216) 421-7350

"Gijos" atstovė spaudai
Ingrida Janušauskaitė

Mokinių rašiniai

MANO PRISIMINIMAI

Mano prisiminimai yra
labai seni. Tada aš dar gyve-
nu Lietuvoje. Buvau tik ke-
lių metų amžiaus. Mes turė-
jom šunį. Jo vardas buvo
Džiutis. Mes su juo gyveno-
me vasarnamyje. Vasarnamis
buvo prie Neries upės.

Džiutis buvo neseniai gi-
męs. Aš su juo žaisdavau.
Dažnai būdavo, kad mano se-
sė ir mano puseserė išerzin-
davo Džiutį ir įlipdavo į me-
dį. Tada Džiutis bėgdavo
paskui mane. Jis mane pa-
gaudavo ir plėšydavo mano
kelnes, kurios man visai ne-
rūpėjo. Bet kartais aš nugalė-
davau ir pargriaudavau jį ant
žolės. Mes abu labai mėgda-
vom dūkti.

Kai mes išvažiavom į
Suomiją, tai jį atidavėm ma-
no močiutei. Aš jį vis tiek pa-
matydavau kiekvieną vasarą
ir žiemą. Jis mane prisimin-

davo. Džiutis užaugo labai
dideliu aviganu. Jis nugaišo
prieš metus, kai mano močiutė
mirė. Dabar aš turiu naują
suniuką, kurio vardas yra

Čarlis. Jis yra "amerikonas",
bet supranta lietuviškai. Aš jį
labai myliu.

Greta Augytė
8 skyriaus mokinė

Stasys Gajauskas
Vilniaus vidurinės mokyklos
"Lietuvių namai" mokinys

PAVASARIS

Skaidrus džiaugsmo lašas širdy sužydėjo,
Pasklido, pabiro, žeme nuriedėjo.
Stiprus vėjo gūsis pakalne nuslydo
Ir gailiai pravirkęs su žiema pranyko.
Jausmų karštos bangos galvoj nuaidėjo.
Ir siela, ir kūnas, ir viskas aplinkui
Atbudo iš miego, sujudo ritmingai.
Kažkas šviesos greičiu kieme išsiliejo,
Pasklido, pabiro, žeme nuriedėjo.
Stiprus vėjo gūsis pakalne nuslydo,
Ir gailiai pravirkęs su žiema pranyko.

Merginos, atstovavusios savo tėvų žemei Vašingtone. Pirmoji iš kairės – Lietuvos atstovė
Gintarė Aleksėjūnaitė

Neseniai atvykusiems į Ameriką IMIGRANTAI IR PABĖGĖLIAI

Raimonda Mikatavagė
32

SVEIKATOS APSAUGA

Žinios apie skiepimą

Skiepai yra labai svarbūs,
nes jie apsaugos jus ir jūsų
vaikus nuo daugelio ligų. Ap-
tarkite su savo gydytoju siū-
lomą vaikų skiepų grafiką:

nuo poliomiellito (OPV) –
2, 4, 6 mėnesių ir 4-6 metų
amžiaus;

nuo difterijos, stabligės,
kokliušo (Diphtheria-Teta-
nus-Pertussis-DTP,DTaP) –
2, 4, 6, 15 mėnesių ir 4-6 me-
tų amžiaus. Taip pat skiepus
nuo stabligės, difterijos (Td),
sulaukus 15 metų;

nuo tymų, skarlatinos
(Measles-Mumps-Rubella-
MMR) – 12-15 mėnesių ir 4-
6 ar 11-12 metų amžiaus;

nuo b tipo gripo (Hae-
mophilus influenzae type b –
Hib) – 2, 4, 6 ir 12-15 mėne-
sių arba 2, 4 ir 12-15 mėnesių
amžiaus, priklausomai nuo
vakcinos tipo.

Nuo B hepatito (HBV) –
tik gimus, 1-2 mėnesių ir 6-
18 mėnesių arba 1-2 mėne-
sių, 4 mėnesių ir 6-18 mėne-
sių amžiaus;

nuo vėjaraupių (Chick-
enpox – VZV) – 12-18 mėne-
sių amžiaus.

Depresija

Visi kartais jaučiamės
prislėgti. Tačiau jei ši būseną
yra labai gili ar ilgai tęsiasi,
ją gali sukelti liga, vadinama
depresija. Kasmet apie 10%
amerikiečių kamuoja depresi-
ja. Ją sukelia rimta netektis,
chroniška liga, įtempti santy-
kiai, finansinės problemos ar
kiti bet kokie neigiami gyve-
nimo būdo pasikeitimai. Tai
dažnas reiškinys tarp imi-
grantų ir pabėgėlių.

Šią ligą reikia gydyti, ta-
čiau jos dažnai nepastebi nei
patys pacientai, nei gydyto-
jai. Jeigu jaučiate keturis ar
daugiau iš žemiau išvardytų
simptomų, būtinai pasitarkite
su savo gydytoju.

Depresiją pranašaujantys ženklai:

* liūdesys, beviltiškumo
ar kaltės jausmas;

* kasdieninė veikla nebe-
įdomi ir nebeteikia malonu-
mo;

* sutrikęs miegas (miega-
ma arba per daug, arba per
mažai);

* nuovargis, energijos
stygys, sulėtėjusi veikla;

* sunku spręsti ar aiškiai
mąstyti;

* dažnai verkiama;

* apetito ir svorio kitimas
(padidėja arba sumažėja);

* mintys apie savižudybę
arba mirtį.

PASIRŪPINKITE SAVO SAUGUMU

Nelaimingi atsitikimai

Amerikoje ir jūs patys, ir
jūsų šeimos nariai privalo vi-
sų pirma būti pasirengę nelai-
mingiems atsitikimams. Jeigu
dar silpnai mokate angliškai,
stenkitės toliau mokytis ir pa-
sipraktikuoti, ką sakyti ir ką
veikti, įvykus nelaimėi. Jeigu
nelaimė rimta (plėšikas brau-
nasi į jūsų namus, kilo gais-
ras, jūsų motiną ištiko infark-
tas) – skambinkite 911. Išmo-
kite pasakyti, kas vyksta. Jei-
gu nemokate angliškai paaiš-
kinti, tiesiog pasakykite "pa-
dėkite" (Help) arba "nelaimė"
(Emergency) ir nepadėkite
ragelio. Veikianti telefono li-
nija padės pagalbos tarny-
boms jus surasti.

Policija

Kai kuriose šalyse polici-
ninkas gali be jokios priežas-
ties sustabdyti jūsų automo-
bilį. JAV policininkas privalo
turėti konkrečią priežastį arba
įtarti padarius nusikaltimą,
kad galėtų sustabdyti auto-
mobilį.

Jeigu vairuodami auto-
mobilį pastebėsite, jog polici-
ninkas rodo į jus ir moja, kad
sustotumėte, arba seka iš pas-
kos, įjungę signalinius švy-
turius, sustokite dešinėje ke-
lio pusėje. Pasilikite automo-
bilyje. Neišlipkite, kol to ne-
paprašys policininkas. Jis gali
prieiti ir paprašyti parodyti
vairuotojo pažymėjimą, auto-
mobilio registracijos ir drau-
dimo pažymėjimus. Visada
šiuos dokumentus turėkite su
savimi.

Elkitės mandagiai ir da-
rykite tai, kas liepiama. Nesi-
ginčykite. Policininkas galbūt
sustabdė jus už greičio virši-
jimą. Pirmiausia jis norės iš-
tikinti, ar turite vairuotojo pa-
žymėjimą, ar vairuojate nuo-
savą automobilį ar turite įga-
lijimą vairuoti svetimą ir ar
automobilis apdraustas.

Gyvenimas neribotų gali-
mybių šalyje/ Raimonda Mi-
katavagė. – Kaunas: Šviesa.

RAUDONOJO SLIBINO PINKLĖSE

(Pabaiga. Pradžia - 30 nr.)

Jiems tik duok kartūno, satino, drobės marškiniams, austriškų dalgių!

Net nebaigęs savo kalbos, parašytos ant kone kokios dešimties puslapių apie žemaičiams ir visiems kitiems lietuviams teikiamas gėrybes, "draugas" šokosi būsimiems savo rinkėjams aiškinti taip, kad viskas būtų aišku, "kaip ant delno". Laukuviškiai, girdi, neprieina prie geležinkelio, gal nėra ir keliavę geležinkeliu. Todėl ir nežino, kad Vakarų šalyse, o tarp jų ir buvusioje "ponų" Lietuvoje, geležinkeliai yra siauresni. Todėl ir visų reikalingų prekių taip greitai iš "brolisų respublikų" į Lietuvą negalima pristatyti: reikia iš plačių geležinkelių vagonų prekes perkraustyti į siaurus... Kai Lietuvos geležinkeliai bus pertvarkyti į plačius, kaip ir Rusijoje, prekių bus visokių, kokių tik širdelė geis... Ir medžiagų, skarelių, avalynės... O dalgių žmonės nebepirks, žemę dirbs traktoriais, derlių nuiminės kombainais...

Ir staiga už kokių dviejų suolų eilių nuo manęs pasigirdo pažįstamas vyriškas balsas:

– Profsąjungų geradari, sakyk, kodėl mūsų žemaitiški bekonai į Rusiją išeina ir siauru geležinkeliu, o prekės mums į juos netelpa?!

Visa buvusi Šaulių salė suūžė, ėmė ploti. O repliką metęs pranešėjui, gretimo kaimo gyventojas, netolimas mano kaimynas Juozas Jankus, apsišvietęs žmogus, bažnyčios choro narys, pabuvojęs net Amerikoje, jau sėdosi į savo vietą. Žmonės vis tebeplajo ir nedavė daugiau kalbėti profsąjungų vadui. Šis irgi jaudinosi, kažką dar bandė sakyti, bet buvo priverstas atsisėsti prezidiume šalia generolo.

Pasibaigus tam rinkimui, kandidatams susirinkimui, kandidatai į deputatus sėdo į vyriausybinių mašiną, o į panašią, greta stovėjusią, išėjusį iš salės mano kaimyną J. Jankų, paėmęs už parankių, "pasodino" du civiliai apsirengę atitinkamos tarnybos pareigūnai. Kaimynas iš "valdiškų atostogų" grįžo prieš pat vokiečių-sovietų karo pradžią...

Artėjant rinkimų dienai, pagausėjo įvairaus turinio plakatų, šlovinančių "tarybinę laisvę" ir "stalininę demokratiją", su "tautų tėvo ir mokytojo" bei būsimųjų "liaudies tarnų" portretais. Visos Šilalės, Laukuvos ir kitų kaimyninių miestelių tvoros vieną rytą būdavo apklijuojamos šia "propagandos" produkcija, bet kito jau nesulaukdavo: jos būdavo paverčiamos popieriaus skiautėmis. Tiesiog lenktyniavo propagandos klijuotojai ir tvorų bei telegrafstulpių švarintojai, taip vadinami jaunieji "liaudies priešai" moksleiviai ir šiaip to, kas draudžiama, mėgėjai.

Kas – ką? Į šį "žaidimą" įsijungė ir nemažas būrys Šilalės gimnazijos žemesniųjų klasių mokinių. O vyresniųjų klasių moksleiviai jau galvojo apie politinę kovą prieš okupantą, prieš jo skelbiamą melą. Jie gamino ir patys platino atsisaukimus, ant popieriaus lapo suklijuodami iš laikraščių iškirtas atskiras spausdintas raides tekstams, kad rankraščio neatpažintų tardytojai.

Su ruošimusi 1941 metų žiemą įvykstantiems rinkimams į TSRS Aukščiausiąją Tarybą sustiprėjo ir sovietų represinė veikla. Vienu metu net 13 Šilalės gimnazijos mokinių ir fizikos mokytojas Juozas Sungaila buvo areštuoti išvežti į Tauragės ap-

skrities saugumą. Iš jo negrįžo tik mano klasiokas Jonas Tallat-Kelpša, Laukuvos valsčiaus šaulių būrio vado sūnus. Pirmosiomis vokiečių – sovietų karo valandomis, Tauragę apšaudžius vokiečiams, Jonas, jau ištrūkęs iš kalėjimo į laisvę, žuvo gatvėje nuo netoliese sprogsio artilerijos sviedinio.

* * *

Aš, mokydamasis Šilalės gimnazijoje, gyvenau pas tą pačią šeimnininkę su klasioku Antanu Rupšlaukiu, koku pusmečiu vyresniu už mane. Abu buvom iš to paties valsčiaus, aš – iš Juodainių kaimo, jis – iš Dargalių. Jis turėjo bene pora metų už save vyresnį brolį Juozą, kuriuo labai didžiavosi, nes šis buvo įstojęs savanoriu į laisvosios Lietuvos kariuomenę ir buvo priimtas į dragūnų pulką Tauragėje. Baigęs mokomąją kuopą, tarnavo liktiniu puskarininkiu. Kai sovietai, norėdami įsiteikti Lietuvos žmonėms 1939 metais Nemuno žemei grąžino istorinę sostinę Vilnių, į jį žygiuoti su savo raiteliais buvo paskirtas ir klasioko brolis Juozas.

Mano draugužis Antanas Rupšlaukis irgi buvo saugumo areštuotas, bet greitai paleistas. Saugumiečiai jį gąsdino, kad sunaikins jo tėvus, jeigu jis nepasirašys pasižadėjimo pranešinėti saugumo tarnybai apie LLA veiklą, kurioje dalyvaujas ir jo brolis Juozas. Antanas "sutiko" tarnauti "liaudies akims ir ausims", ir buvo paleistas, bet į gimnaziją negrįžo. Matyt, brolio Juozo, jau "demobilizuoto" iš lietuviško sovietinės armijos junginio, padedamas, jis perėjo sovietų -vokiečių valstybinę sieną, pateko Vokietijoje į darbo sto-

vyklą, kol prasidėjo buvusių "bičiulių" – nacių ir sovietų – karas. Jam prasidėjus, mano draugužis tapo nemokama darbo jėga vokiečių šeimoje, pakeičiančia kariaujančius šeimų narius.

Šiek tiek geriau pramokęs praktinės vokiečių kalbos ir susipažinęs su vietos aplinka bei tvarka, jis pabėgo iš Vokietijos. Tik gimtosios žemės trauka padeda Antanui nugalėti alkį kelyje, nemigo naktis ir kitas visas kliūtis svetimoje žemėje. Grįžęs jis suklumpa gimtojo kaimo kapinaitėse ant tėvo ir motinos kapo. Bolševikai įvykdė savo pažadą: pirmąją karo dieną jie sušaudė Antano ir jo brolio Juozo tėvus – Juozą Rupšlaukį ir Juzefą Rupšlaukiene bei jų augintinę, tolimą giminaitę Oną Gedminaitę. Buvo nušauta ir balta skarele apsigobusi Bronė Mikalauskaitė, Rupšlaukių kaimynė, lipusi per tvorą su trijų metų sūneliu. Neva ji ta skarele davusi "sutartinius ženklus nacionalistams". Bronė, pati žūdama, savo kūnu pridengė sūnelį, kuris jos kraujyje vos neužduso... Kitą dieną, nurimus raudonųjų siautėjimui, kaimynai išgirdo kažkur patvoryje vaiko verksmą... Pakelia nužudytą motiną, o jos kraujo klane – vos gyvas vaikutis.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖJE SĄJUNGOJE

LOS ANGELES TAUTININKŲ GEGUŽINĖ

Los Angeles tautininkų tradicinė gegužinė po stogu, įvykusi liepos 11-ąją, dalyvių vieningu nutarimu, praėjo labai smagiai ir maloniai. Lauke temperatūrai siekiant šimtą laipsnių, gerai vėdinamoje ir gražiai paruoštoje Tautinių namų salėje buvo tikrai malonu praleisti sekmadienio popietę. Skaniai ir gausiai prisivaišinę ir išbandę laimę Broniaus Seliuko puikiai pravestose loterijoje, grojant šokių muzikai, kai kurie dar ir smagiai pasišoko. Pradėję rinktis prieš vidurdienį, paskutiniai svečiai veik nenoromis išsiskirstė jau vakarop, negailėdami malonių žodžių rengėjams ir ragindami dažniau tokias, paprastai be jokių renginių praeinančias, vasaros karščių meto šventes surengti.

Skyriaus valdyba dėkinga Tautiniams namams už visada jaukias "Nameliai mano brangūs" patalpas ir už vyną ant stalų, bei gausų barą. Dėkojame ponioms, padėjusioms gegužinės metu. Ačiū atnešusiems gražių dovanų

Gyvasis raudonojo genocido liudininkas išliko ir šiuo metu gyvena kitoje Lietuvos vietoje.

O mano klasės draugas, jaunystės bičiulis Antanas Rupšlaukis gimnaziją baigė paskutiniaisiais vokiečių okupacijos metais. Tuo tarpu aš, okupantams uždarius visas Lietuvos aukštąsias mokyklas, nuėjau mokytojauti į pačią tolimiausią Tauragės apskrities pradžios mokyklą – Indrėnus. Ten susikirto Tauragės, Telšių ir Kretingos apskričių žemės. Tad šią mokyklą ir ją lankė vaikai iš visų trijų apskričių.

Antanas taip ir negalėjo įgyvendinti savo didžiosios svajonės – baigti Dailės institutą. Sutrukdė antroji sovietų okupacija. Jis keitė darbo vietas ir specialybes. Kuo tik nedirbo: laikrodininku, žaliavų supirkėju, tiekėju. Autoavarijoje jis neteko kojos. Sulaužyta krūtine vos kvėpavo. Gyveno, svajojo, kol nepasiskaukė Viešpats...

O jo brolis Juozas antrosios sovietų okupacijos metu buvo ištremtas. Po kurio laiko jis grįžo iš Šiaurės, netekęs sveikatos. Dar dirbo, kiek galėjo, malūne, kad šeimą išmaitintų, vaikus ant kojų pastatytų. Taip ir nesulaukė laisvės ryto, apie kurį svajojo, už kurį jo tėvai ir jis pats atidavė savo gyvenimą.

laimės stalui ir skanumynų užsigardžiavimui prie kavos. Esame dėkingi parapijos klebonui, mūsų radijo valandėlei ir "Dirvai", taip nuoširdžiai skardenušiams šį mūsų renginį. Didžiausia padėka, kaip ir visada, tenka mieliems svečiams. Ačiū visiems.

Rūta Sakienė

KVIEČIAME VISUS Į TAUTOS ŠVENTĖS IR PREZIDENTO ANTANO SMETONOS MINĖJIMĄ

Rugsėjo 5 d. sekmadienį, 12:00 val. p.p. Šv. Kazimiero parapijos patalpose.

10:15 v.r. vėliavų pakėlimas;

10:30 v.r. – iškilmingos pamaldos;

12:00 val. – minėjimas – akademija Kalbėtojas – ALTS vicepirmininkas inž. Eugenijus Bartkus.

Meninėje dalyje prof. Leono Jovaišos poemą su muzikiniais įterpimais atliks mūsų vietinės meno žvaigždės: Raimonda Apeikytė, Janina Čekanauskienė, Ema Dovydaitienė, Petras Maželis ir Amandas Ragauskas. Po minėjimo kava ir užkandžiai.

Rengėjai

Juozo ir Juzefos Rupšlaukių bei jų giminaitės Onos Gedminaitės kapas Šilalės rajono Dargalių kaime. Greta palaidota okupantų nužudyta kaimynė Bronė Mikalauskaitė.

Lietuvos kaimo istorijos IR KO TIK GYVENIME NEBŪNA...

(Tęsinys)
(Žr. birželio 29 d. "Dirvą")

Jau rašiau, kad Vincukas, pasiėmęs lagaminą, iš Panevėžio išvažiavo į Maskvą. Maskvoje jis atsidūrė apie 11 val. Ten įsėdo į elektrinį požeminį traukinį ("metro") ir išlipo visai netoli Raudonosios aikštės prie Kremliaus, prie Maskvos upės. Perėjęs tiltą, nutarė pasimaudyti, nes buvo labai karšta diena. Priėjęs krantinę, pasidėjo lagaminą, laikrodį ant viršaus, nusivilko drabužius, šalia patupdė batus ir nūrė į vandenį. Plaukikas jis buvo geras, nes vasarą dažnai eidavo į Gulbinų ežerėlį maudytis.

Jam besimaudant, susirinko ir vaikučių būrelis. O jis norėdamas pasirodyti, koks esąs geras plaukikas, išdarinėjo visokius triukus, nardė ir nuo kranto šokinėjo. Kai jam nusibodo, o ir valgyti įsinorėjo, išlipo į krantą. Bet atsitik tu man taip, kad išlipo jis visai į kitą krantą, o ne į tą, kur buvo palikęs drabužius. Ėjo, ėjo, o drabužių neranda. Jį pastebėjo du mi-

licininkai ir jį sulaikė. Pradėjo klausinėti, kodėl jis maudosi čia – miesto centre. Pastebėjo, kad jis rusų kalbą netaisyklingai naudoja. Klausė, iš kur atvykęs, reikalavo dokumentų. Vincukas papasakojo jiems savo bėdą ir dar pasisakė, kad jis čia atvyko iš Lietuvos pirštis Alai Pugačiovai. Milicininkai suprato, kad turi reikalą su ligoniu. Nusivedė į milicijos būstinę, iškvietė iš psichiatrinės ligoninės sanitarinę mašiną ir Vincuką patalpino ligoninėje.

Na, o kitame krante, kur buvo palikti jo daiktai ir drabužiai, juos surado vienas, matyt, sąžiningas maskvietis, kuris ir pranešė milicijai apie radinį. Bet čia jau buvo kitas skyrius ir kiti pareigūnai. Pareigūnai drabužiuose surado Vincuko dokumentus ir nusprendė, kad jų savininkas, matyt, nuskendo. Tada iškvietė narus, kurie po ilgo ieškojimo surado skenduolį. Šis lavonas buvo nuvežtas į lavoninę ir apiformintas pagal Vincuko rastus dokumentus. O tėvams buvo išsiųstas pranešimas, kad atsiimtų sū-

naus lavoną ir t.t.

Kada tėvas atvažiavo pasiimti sūnaus lavono, jam kilo įtarimas, kad šis lavonas – ne Vincuko. Bet dokumentai ir drabužiai rodė, kad čia Vincukas. Nutarė abu su kaimynu, kad lavonas, nežinia kiek išbuvęs vandenyje, galėjo pakeisti išvaizdą, nes buvo be plaukų ir ištinęs. Tik motina teisingai nustatė, kad čia – visai svetimas žmogus.

Ir koks jai buvo džiaugsmas, kai gavo žinią iš Vincuko ir parsivežė iš Maskvos į namus. Ilgai mama jį laikė glėbyje, bučiavo ir verkė iš džiaugsmo. Ji sakė Vincukui, kad jo niekur iš namų nebeišleis.

Vinco tėvai nusipirko sodybą visai netoli nuo Daumėnų kapinių ir dažnai mama su Vincuku eina tvarkyti brolio Vytauto kapo. Vienodai tvarko ir to nepažįstamojo kapą. Esant reikalui, Vincukas su dviračiu nuveža vandens ir palaisto gėles. Jis iki šiol tebėra nevedęs ir gyvena su tėvais, kaip ir norėjo jo mama.

Bronė Savickienė
Lietuva

IŠKILAUS LIETUVIO GIMTADIENIS

Aurelija M. Balašaitienė

Liepos 24 d. į Klyvlendo Lietuvių namus suplaukė Antano Valaičio vaikų, giminių ir bičiulių minia jį pasveikinti 95-ojo gimtadienio proga. Klyvlende gyvenantys trys sūnūs – Kęstutis, Gintas ir Algimantas su šeimomis, o dukra Aldona, atvykusi iš Čikagos, bei sūnus Rimas iš Kalifornijos, sudarė jaukią, šeimynišką atmosferą. Buvo jaudinančiai gražu svečių tarpe matyti ir girdėti 1963 metais motociklo katastrofoje užsimušusio Antano vyriausio sūnaus Vytauto, pagarsėjusio foto menininko dukras, į šventę atvykusias iš Niujorko. Pasivašinus skaniais pietumis, atsigaivinus bare išdėliotais gėrimais, Kęstutis Valaitis pravedė sveikinimo programą, prie mikrofono pakviesdamas Valaičio šeimos narius. Aurelija Balašaitienė buvo pakviesta perskaityti jubilijato garbei suktą odę. Po to, sproginėjant šampano butelių kamščiams, buvo sugiedota "Ilgiausių metų". Griausmingai kelis kartus sušukus "valio", LR garbės konsulė Ingrida Bublienė apjuosė solenizantą lietuviška juosta, o sūnus Gintas jį apvainikavo ažuolo šakų vainiku, pabrėždamas, kad ažuolas yra stiprybės simbolis ir tuo

yra panašus į jo tvirtą ir gyvenimo audrų nepalaužtą tėvą.

Sekmadienį Mišių metu kleboną kun. Gediminą Kijauską pavaduojantis kun. Leonas Zaremba dukros Aldonos lydimą solenizantą pagerbė specialia malda ir palaiminimu. Jo pagerbimą parapijiečiai palydėjo audringais plojimais.

Radus progą su Antanu Valaičiu asmeniškai pasikalbėti, buvo sunku atsistebėti jo tvirta laikysena ir nuostabia

atmintimi, kai jis nupasakojo savo ilgo gyvenimo kelią nuo pradžios mokyklos iki mokytojavimo karjeros, vedybų su kolege mokytoja Veronika, bėgimo iš Lietuvos 1944 metų rugpjūčio 2 dieną, kai su žmona ir šešiais mažais vaikais jie vežimu keliavo per Vokietiją, o karui pasibaigus atvyko į Ameriką. 1963 metais palaidojęs savo vyriausią sūnų Vytautą, 1983 metais į amžinybės aruodus nulydėjęs savo žmoną Veroniką, Antanas, apsigyvenęs gražiam Klyvlendo priemiestyje, ne-

95-ąjį gimtadienį atšventė Antanas Valaitis.

A. M. Balašaitienės nuotr.

Seniai, seniai tai buvo...

Keturiasdešimt ketvirtų metų gale Berlynas atrodė labai negražiai, sveikas pastatas buvo retenybė. Griuvėsiai visur: vieni tik riogsojo, kiti dar rūko liudydami, kad "pragaras" ką tik pražė. Vietomis iš griuvėsių vėjas atnešdavo stiprų užgriautų lavonų kvapą, kuris priversdavo pagreitinti žingsnį. Bombardavimai tęsėsi dieną ir naktį, o sirenos, kurios pranešdavo oro pavojų, kaukė beveik ištiesai. Negaliu tikrai pasakyti ar ausys atbukdavo, ar sirenos užkimdavo.

Friedrich gatvė – viena iš didžiųjų: plati, tiesi, didelis judėjimas. Daug senos statybos namų sugriauta. Tai rodo kruopštų bombų darbą. Vieną saulėtą dieną teko žygiuoti į ją, ieškant kur nors – ko nors užkasti. Žmonės atrodė lyg mažiau susirūpinę, lyg mažiau skubėjo. Gal todėl, kad oro pavojaus jau nebuvo kokias šešias ar septynias valandas, ir baimės jausmas, kuris tūno viduje, kiek apdilo.

Neilgai teko džiaugtis malonia ramybe, nes sirenos ir vėl pravirko, grąžindamos visus į kasdienybę. Gatvės veidas tuojau pasikeitė: kas tik gyvas sukruto ieškoti bet kokios priedangos. Atsigręžęs į tą pusę, iš kurios sprogimai buvo girdimi, pamaciau, kad bombos sproginėja tiesiai ant gatvės ir greitai artėja... Žiūriu, čia pat, du kareiviai spardo slėptuvės duris. Pritapau prie jų, galvodamas išmukti vidun. Durys truputį prasidarė ir didžiulis "faraonas", surikęs – "Nur fuer Frauen und Kinder!", užtrenkė jas prieš mūsų nosis... Bombos sproginėja čia pat. Krintu veidu žemyn ir prisiplaju prie šaligatvio, kiek tik galiu. Kiek prisimenu – didžiausias sprogimas, kažin kas apvertė mane aukštelininką. Apkurtau ir pajutau, kad dūmai ir dulkės užkišo plaučius. Paskubomis išsitraukiau nosinę ir gelbėjaisi, kvėpuodamas per ją. Kiek praskaidrėjus, pamaciau, kad vienas kareivis vartėsi mėgindamas atsistėsti, kitas mėgino jam padėti, nors ir pats svirduliavo. Truputį atkūtę, šnektelėjome apie nuotykių ir nutarėme, kad mus į slėptuvę neįleido ne policininkas, bet

mūsų likimas, kuris skyrė mums dar pagyventi... Toje slėptuvėje žuvo virš keturių šimtų moterų ir vaikų...

Kad maisto klausimas buvo opiausias ir sunkiausias išsprendžiamas, savaime aišku. Vokiečiai, būdami savo krašte, nors karo gerokai apkramtyti, dar galėjo išsiversti nebaudami, bet bėgliams bei kitokio plauko svetimšaliams buvo gana riesta. Aschinger valgyklos, kurių jau mažai likę, buvo gerai žinomos, nes jose dažnai be kortelių gaudavome *Stammgericht*. Tai buvo šiltas drumzlinas vanduo, kuriame plaukiojo neaiškos praeities daržovės. Tačiau niekad neteko girdėti nepasitenkinimo žodžio *Stammgericht* adresu... Didžiausioje pagarboje buvo sudžiovintos duonos riekutės, kurias, jei turėdavai, nevalgydavai, o tik čiulpdavai, ydant kiek nuramintum kirminuką pilve.

Kurį laiką teko prisilaukyti buvusioje kavinėje, kurios šeimininkė nuomavo mažus kambariukus žmoniškai kaina. Ten buvome keturi tautiečiai ir čekas, kuris dirbo kepykloje. Po skvernu jis atsinešdavo duonos pardavimui ne už pinigus, bet už dalykėlius kaip: rankinius laikrodžius, žiedus, apyrankes... Visi, kas valgė jo duoną, "gerbė" jį kaip plėšiką. Po kokio mėnesio jis išsikraustė, gavęs visą butą. Prieš bėgant iš Berlyno girdėjau, kad kepykla, kurioje čekas dirbo, darbo metu buvo sulyginta su žeme.

Gyvenime pasitaiko visokių nuotykių. Vieni iš jų juokingi, kiti išspaudžia ašaras. Kartą, eidamas gatve, pajutau, kad darosi silpna ir kojos nelabai nori klausyti. Sustojau ties dideliu krautuvės langu, įsitvėriau už skersinio, kuris saugoja langą nuo išmušimo, ir laukiau, kol praeis. Tiksliai nežinau, kiek ilgai teko laukti, bet atsigaivęs pamaciau, kad stoviu prieš didelį, išmuštą langą, kuriame kabojo trys apdulkėjusios moteriškos kelnaitės... Truputį nepatogu, gal net juokinga, bet dvi praeinančios senutės pikta sušnairavo mano pusėn. Buvau laimingas, kad galėjau paciti ir dingti joms iš akių...

S. Butvila

pasidavė nevilčiai ir liūdesiui, bet susidomėjo gamta: augina gėles, daugybę įvairių daržovių ir vaismedžių, taip pat užsiima bitininkyste.

Praleidus kelias valandas jaukioje ir labai pakilioje gimtadienio šventės atmosferoje, tenka padaryti išvadą, kad Antanas Valaitis sugebėjo ne tik išauginti gražią ir

labai solidarią šeimą, bet ir išmokslinti savo vaikus, juos paruošti profesiniam gyvenimui, nepasiduoti laiko tėkmei. Šių eilučių autorė Antanui Valaičiui linki ilgiausių ir laimingų metų, nes "devyniasdešimt penkeri metai ne našta, tai tik Aukščiausiojo malonės dovana".

LAISVĖS KOVOTOJAI

Jautrus lietuvių pareigai ir savo krašto padėčiai, dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą Bronius Stasiūnas dirbo Seinuose ėjusio "Šaltinio" redakcijoje, vaikams leidžiamo priedo "Šaltinėlis" redaktoriūmi. Bendradarbiavo tuometinėje lietuviškoje spaudoje, rašė poeziją, scenos vaizdelius, išleido keletą beletristikos kūrinių. Karo metu mokytojavo. 1919 m. buvo paskirtas Trakų apskrities viršininku. Lenkams veržiantis, organizavo partizanus krašto apsaugai. Buvo rūpestingas, prieinamas. Po kurio laiko šias pareigas jam teko eiti ir kitose vietose.

Dirbdamas Šiauliuose, jis vedė mokytoją Bronislavą Neverauskaitę. Abu buvo ištikimi savo pareigai. B. Stasiūnienė su meile atlikdavo mokytojos darbą ten, kur dirbo ir jos vyras.

B. Stasiūnas nuo 1943 m. veikė "Kęstučio" partizanų būryje. Kartu su bendražygiais ruošėsi ginkluotam pasipriešinimui, ieškojo galimybių apginti Lietuvą nuo vėl atsilenkančio raudonojo maro! Jis buvo žinių tiekėjas, politinės padėties patarėjas ir pogrindžio laikraščio "Prošvaistės" redaktorius.

Jį suėmė 1945 liepos 12 d. ir, kaip liudijo kartu kalbėję

žmonės, žiauriai kankino Lukiškių kalėjime. Vėliau, domintis jo likimu, buvo gautas mirties liudijimas iš Vilniaus, kuriame sakoma, kad B. Stasiūnas miręs 1946 m. liepos 2 d. Vilniuje nuo senatvinio išsekimo. Tuo metu jam buvo tik 59 metai. Ir tik Lietuvai vėl tapus nepriklausoma, gautas iš Sibiro, iš Čeliabinsko prokuratūros pažymėjimas, kad jis mirė Čeliabinske. Beje, jame pažymėta ta pati mirties data.

Po vyro suėmimo Bronislava Stasiūnienė dar labiau įsijungė į partizaninę veiklą. Žemaičių legione, kuriam vadovavo senas šeimos pažįstamas majoras Semaška (vėliau sušaudytas), ji buvo ryšininkė, o vėliau – politinio skyriaus viršininkė. 1946 m. birželio 1 d. buvo suimta kartu su sūnumi Tautvydu, kuriam tuo metu buvo tik 15 m.

Atskyrę sūnų, jį nutrėmė į Jutos stovyklą prie Vorkutos. B. Stasiūnienę po žiaurių tardymų nuteisė 10 metų lagerio bei 5 m. tremties ir ištrėmė į Vorkutą. Duktė Vita, kuriai tuo metu buvo 10 metų, liko viena!

Po Stalino mirties Bronislavai pavyko susirasti sūnų. Po dešimties metų jai buvo leista grįžti į Lietuvą. Kiek vėliau grįžo ir sūnus,

bet jį išsiuntė atgal į Sibirą. Tik žinančių Stasiūnų šeimą pastangomis, suradus Tautvydai darbą, leido jam su šeima grįžti į Bubių kaimą netoli Šiaulių. Tautvydo žmona – kaunietė, turėjusi Kaune namą. Bet nei tuomet, nei vėliau, jau Lietuvai atgavus nepriklausomybę, valdžia to namo negrąžino ir jame gyventi neleido.

B. Stasiūnienė, grįžusi iš tremties, gyveno pas dukterį. Skaudūs pergyvenimai palaužė jos sveikatą. Ji liko ligone. Visko šioje žemėje nustojusi, gyveno tik viltimi ką nors išgirsti apie savo šeimos narius.

Remiantis Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro duomenimis, šiemet gegužės 12 d. B. Stasiūnas (po mirties) ir Bronislava Stasiūnienė buvo pripažinti laisvės kovų dalyviais. B. Stasiūnienė pripažinta kariu savanoriu. Jai suteiktas dimisijos majoro laipsnis.

Jį mirė šių metų gegužės 26 d. ir buvo palaidota su kariškomis apeigomis. Po keleto dienų mirė ir jos sūnus, buvęs tremtinys Tautvydas. Liko tik dukra Vita, be laiko pavargusi, besistengiant nors kaip palengvinti ilgai sirgusiai mamai.

Feliksas Bočiūnas

"GIJA" JAU PRIGIJO

Aurelija M. Balašaitienė

Abejonės nėra, kad prieš trejetą metų naujųjų ateivių įsteigta "Gija" jau prigijo. Tai patvirtina jų tradicinės gegužinės ir kiti renginiai.

Liepos 17 d. į *Beachland Park* gegužinių vietą suplaukė gražus būrelis svečių – į trečiąją "Gijos" gegužinę. Nežiūrint aukštos temperatūros, jauki patalpa su žaidimų aikšte ant *Erie* ežero kranto teikė malonią atgailą, nes pūtė lengvas ežero vėjelis. Prie įėjimo svečiams buvo siūlomi loterijos bilietai ir viliojo iš lauko virtuvės sklindantys kvapai. Ilgas stalas su daržovėmis, salotomis ir ant atviros ugnies gaminamais "šašlykais" skatino lankytojus užkandžiauti, o pastogėje buvo galima gauti gaivinančių gėrimų. Publikos daugumą sudarė jau seniau Amerikoje apsigyvenusieji lietuviai, taip pat buvo ir gražūs skaičius vaikučių, kurie buvo skatinami dalyvauti žaidimuose, tarp jų ir "dvikovoje" su vandens pripildytais balionais. Tai sukėlė daug skanaus juoko.

"Gijos" tarybos pirmininkas ir gegužinių organizatorius Dainius Zalensas maloniai kalbino kiekvieną svečią.

Įdomu pastebėti, kad svečių tarpe buvo iš Suomijos atvykę vilniečiai lietuviai – Levas ir Izabelė Kovarskiai su dukrele Ieva.

Apie šeštą valandą svečiai buvo pakviesti į pastogę pasigėrėti programa. Visus žavėjo vos šešerių metų Taraškevičius, mintinai ir puikiai padeklamavęs Sigito Gedos ilgą eilėraščių. Po jo sekė dar kelios mažos mergytės ir viešnia iš Suomijos. Pagaliau pasirodė Vilniaus "Lėlės" teatro ilgametė profesionalė aktorė Onutė Pučkoriūtė, suvaidinusi "Agę Melagę" – dviejų moterių ginčą. Ją teko išgirsti ir matyti kitose dvejose "Gijos" gegužinėse.

Pirmoji Illinois valstijos pora šokyje.

Po programos prasidėjo loterija. Turtingą loteriją pravedė Linas Johansonas, kiekvieną laimėtoją, linksmai pasveikindamas. "Fantus" sudovanojo profesionalai, restoranų ir dirbtuvių savininkai, tarp jų ir "Patria", Lietuvių namai bei dr. Viktoras Stankus. Beje, jo laimėjimas sukėlė gardaus juoko, nes jo laimėtoji premija viršijo jo dovaną dešimčia dolerių. Deja, bendrą nuotaiką kiek gądinėjo prie mikrofono labai garsiai rėkiantis Kauno radijo pranešėjas Vytautas Sasnauskas. Jis turi labai stiprų balsą, kurio būtų užtekę ir be mikrofono. Jį kiek mėgdžiojo Linas Johansonas, skelbdamas loterijos laimėjimų bilietus.

Paskutinė laisvės kovotojos B. Stasiūnienės kelionė.

A.†A. BARBORAI BLINSTRUBIENEI

mirus, gilią užuojautą reiškiamo velionės vyrui, gerb. TEODORUI BLINSTRUBUI ir kitiems jos artimiesiems.

Eleonora ir Mečys Valiukėnai

Mylimai tetai

A.†A. JADVYGAI KERSNAUSKAITEI – STRAVINSKIENEI

mirus gilią užuojautą reiškiamo vyr. skautei NIJOLEI KERSNAUSKAITEI ir kartu liūdime.

Sesės židinetės

Ilgamečiui Los Angeles Tautinių namų nariui

A.†A. JUOZUI DZENKAIČIUI

mirus, gilią užuojautą reiškiamo velionio žmonai BRONEI DZENKAITIENEI, giminėms ir artimiesiems

LTN valdyba

Mielam ir artimam draugui

A.†A. JUOZUI DZENKAIČIUI

mirus, gilią užuojautą reiškiamo velionio žmonai BRONEI DZENKAITIENEI, giminėms ir artimiesiems

*Jonas, Julia, Dainius Petroniai
Virgilijus, Daina, Ninutė Kaspučiai*

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE RENGINIŲ KALENDORIUS

• RUGPJŪČIO 22 d. – Lietuvių klubo gegužinė Amerikos italų klube, toje pačioje vietoje, kaip ir 1998 m. [važiavimas – iš Euclid gatvės (žr. žemėlapi)].

• RUGPJŪČIO 27 d. – Lietuvių kultūros darželių vakaras Gwin Estate sodyboje.

• RUGSĖJO 4-5 d. – metinės ŠALFASS golfo žaidynės vyks "The Reserve at Thunder Hill", Madison, OH. Rengia Klyvlendo lietuvių golfo klubas.

• RUGSĖJO 11 d. – "Tėvynės garsų" radijo programos 50 metų jubiliejus: banketas, minėjimas, koncertas.

• RUGSĖJO 11-12 d. – metinės Šiaurės Amerikos baltijiečių ir lietuvių lengvosios atletikos pirmenybės. Cuyahoga Community College, Parma, OH. Rengia Klyvlendo LSK "Žaibas".

• RUGSĖJO 25 d. – "Voklungės" moterų choro koncertas. Rengia vyresniųjų skaučių "Židinys".

• SPALIO 9-10 d. – Lietuvių dienos, skirtos 100-osioms V. Kudirkos mirties metinėms. Rengia LB apylinkės taryba.

• SPALIO 16 d. – Baltijiečių bendravimo vakaras Lietuvių namuose. Rengia Klyvlendo Baltijiečių komitetas.

• SPALIO 30-31 d.d. – Ateitininkų metinė šventė.

• LAPKRIČIO 14 d., nuo 11:30 v.r. iki 3:30 v.p.p. – šv. Jurgio parapijos rudens festivalis.

• LAPKRIČIO 20 d. 7 v.v. – Lietuvių namuose ramovėnai rengia Lietuvos kariuomenės šventės minėjimą.

• GRUODŽIO 18-19 d. – šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinų pardavimas.

• GRUODŽIO 24 d., 9:30 v.v. – bendros Kūčios šv. Jurgio parapijos salėje.

• GRUODŽIO 31 d. – Naujųjų Metų sutikimas Lietuvių namuose.

The World is Changing!

Can you afford not to have Internet Access?
Xcelnet offers you One full Year of Unlimited Internet Access for \$125 with this ad. Web Hosting Starts at 19.95 / month.

Call now 216-382-9033

You will be online today. Guaranteed. Tired of busy signals? Excellent Service. Free E-Mail & Web Space.

SUPPORT IN LITHUANIAN AVAILABLE

Don't have a computer? We have new and refurbished systems starting from \$399.

Monitors and Printers available.

ŠVENČIŲ AIDAI

Rašytoja Aurelija M. Balašaitienė, "Gijos" vadovas Dainius Zalensas ir JAV LB Tarybos Prezidiumo narė Dalia Puškorienė – šiemetinėje "Gijos" gegužinėje. V. Stankaus nuotr.

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980

Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS | LIETUVA – 1999

Visi skrydžiai – geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.

Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

Rita Staškutė-Zvirblienė

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser – įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant, parduodant ir įkainuojant namus

NORMLS

V. R. MATAS

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

Visi teisiniai pataravimai

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119

(216) 486-2530

2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124

(440) 473-2530

• DIRVA • 1999 m. rugpjūčio 17 d. • 11 psl.

LIETUVIŲ KLUBO DIREKTORIAI KVIEČIA VISUS I LIETUVIŲ KLUBO TRADICINĮ POKYLI,

kuris įvyks rugpjūčio 22 d., sekmadienį,
AMERIKOS ITALŲ POKYLIŲ VIETOJE
29717 Euclid Ave., Wickliffe, Ohio
Pradžia - 12 val.

Bus skanus maistas, nemokami gėrimai,
muzika, žaidimai ir jūsų draugai!

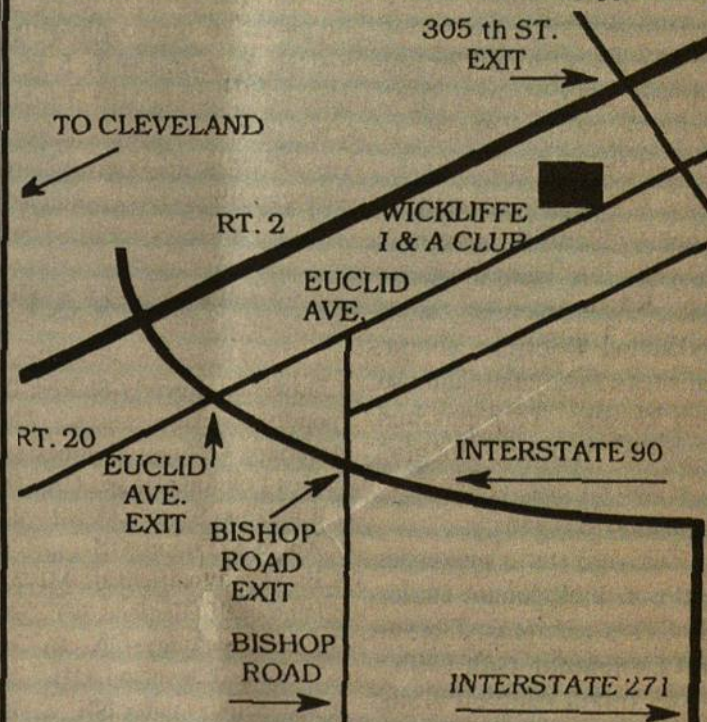
**ŽAIDIMAI VAIKAMS PRASIDĖS – 2:30 v.p.,
LOTERIJA – 4:00 v.v.**

Bus galima laimėti: 1) TV vaizdo magnetofoną,
2) kompaktinių diskų grotuvą,
3) 100 dol. vertės taupomąjį ląskštą (saving bond).

**ĮĖJIMAS – NEMOKAMAS VISIEMS KLUBO
NARIAMS,
KITIEMS – \$5.**

Teirautis tel. 216-531-2131.

Kaip mus rasti, matote žemėlapyje:

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS**

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
telidanti jaukią atmosferą ilūdesio valandoje.
Didelė alkštė automobiliams pastatyti.

GOLFO ŽAIDYNĖS

Šiometinės ŠALFASS-gos komandinės ir individualios golfo pirmenybės įvyks rugsėjo 4-5 d.d., The Reserve at Thunder Hill aikštyne, 7058 Griswold Rd., Madison, Ohio. Tel. 440-298-3474. Iš 1-90 išvažiuoti Madison – Rt. 528 išvažiavi-me (Exit # 212) ir važiuoti Rt. 528 į Pietus apie 2 mylias iki Griswold Rd., tada pasukti į rytus. Pirmenybes rengia Klyvlendo lietuvių golfo klubas (pirmininkas – Algis Nagevičius). Tai yra 36 skylių turnyras.

Komandinės varžybos vyks vyrų ir moterų klasėse.

Individualios varžybos bus prarastos šiose klasėse: vyrų meisterių, vyrų A, B, C ir D, vyrų senjorų (55 m. ir vyresnių); moterų A ir B. Jaunių (18 m. ir jaunesnių) ir jaunučių (14 m. ir jaunesnių) varžybos bus vykdomos, jei susidarys pakankamas žaidėjų skaičius. Priešingu atveju, jiems teks žaisti atitinkamose vyrų klasėse. Taip pat bus vykdomos "ilgiausio smūgio" ir "arčiausia prie vėliavėlės" numušimo varžybos.

Žaidynių starto mokestis: – 30 dol. kiekvienam žaidėjui. Čekis rašomas: Cleveland Lithuanian Golf Club.

Jei reikia daugiau žinių, kreipkitės į Algį Nagevičių.

Žaidynių tvarkaraštis

Penktadienį, rugsėjo 3 d., 7:00 val. vak. – Dalyvių sutikimas–registracija, susipažinimo pobūvis. – Comfort Inn, I-90 & Rt. 45 (Exit # 223 Ashtabula).

Šeštadienį, rugsėjo 4 d., iš ryto – žaidynių pradžia. Sekmadienį, rugsėjo 5 d., nuo ryto – žaidynių tęsinys ir užbaigimas. Sekmadienio vakare – žaidynių banketas ir apdovanojimų įteikimas – Comfort Inn.

LAUKO TENISO PIRMENYBĖS

Šiaurės Amerikos baltiečių lauko teniso pirmenybės įvyks rugsėjo 4, 5 ir 6 dienomis, Wickertree Tennis Club, 5760 Maple Canyon Dr., Columbus, Ohio. Tel. 614-882-5724. Vykdo – JAV

Latvių sporto s-gos lauko teniso sekcija.

Programa:

vienetai – vyrų (neriboto amžiaus); vyrų senjorų (45-69 metų) vyrų veteranų (70 m. ir vyresnių); jaunių (gimusių 1981 m. ir vėliau) ir moterų (neriboto amžiaus);

dvejetai – vyrų, moterų, mišrus ir vyrų senjorų: (45 m. ir vyresnių), 60 m. ir vyresnių, 70 m. ir vyresnių.

Klasifikacija – pagal žaidėjo amžių 1999 m. rugsėjo 4 d., išskyrus jaunių klasę.

Dalyvauti kviečiami visi estų, latvių ir lietuvių kilmės žaidėjai. Dalyvių skaičius neribotas visose klasėse. Kiekvienam žaidėjui yra leidžiama dalyvauti ne daugiau kaip 3-se rungtyse.

Pradmės mokestis 30 dol. asmeniui, nežiūrint rungčių skaičiaus.

Dalyvių registracija: šeštadienį, rugsėjo 4 d. nuo 8:00 iki 9:30 val. r. Varžybų pra-

džia – pasibaigus registracijai. Kitomis dienomis varžybų pradžia nuo 9:00 val. r. Pirmadienį, rugsėjo 6 d. numatoma tik finalai. Jei įmanoma, varžybos gali būti užbaigtos per 2 dienas.

Išankstinė registracija atlieka ir žinias teikia turnyro vadovas šiuo adresu: Arturs Zageris, P.O. Box 21874, Columbus, OH 43221-0874. Tel. 614-459-5200 ext. 233. faksas 614-459-1151.

Lietuvių dalyvavimą koordinuoja ŠALFASS lauko teniso vadovas Eugenijus Kriškėčiūnas, 105 Anndale

Dr., North York, Ont. M2N 2X3; tel. 416-225-4385. Lietuviai, atlikdami registraciją, prašomi pranešti ir E. Kriškėčiūną.

Nakvynėms (pigėsne kaina) yra užsakyta "Harley Hotel of Columbus": 1000 East Dublin-Granville Rd., Columbus, Ohio 43229. Tel. 1-800-321-2323.

Varžybos vyks privačiame klube su 8 vidaus aikštėmis. Žaidimo sąlygos – labai geros. Klubas užsakyta visoms 3 dienoms tik baltiečių varžyboms. Kviečiame gausiai dalyvauti!

ŠALFASS CENTRO
VALDYBA

VERTA APLANKYTI

Sudarė Gerardas Juškėnas

• Rugsėjo 26 d. 8-9:30 v.v. Poros mylių iškyla mėnesienoje. Full Moon Hike. Mill Stream Run Reserv. Royalview Picnic Area, Berea. Tel. 440/526-1012.

• Rugsėjo 27 d. 9-11 v.v. – žvaigždžių vakaras. An Evening with the Stars. North Chagrin Reserv. Roger's Rd.

parking lot. Sunset Ln. iš Rt. 91 (SOM), Mayfield Vlg. Tel. 440/473-3370.

• Rugsėjo 28 d. 10 v.r. Monarcho drugeliai – Monarch Mania. Nature Ctr. at Shaker Lakes, 2600 South Park Blvd., Shaker Hts, Tel. 216/ 321-5935.

"DIRVAI" AUKOJO:

J.Jurevičius, Beverly Shores, IN (pomirtinė auka) 270
Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos Los Angeles sk., CA 50
S.Bliudžius, Southfield, MI 35
V.Apynys, Clinton, OH 30
A.Banyš, Bloomfield H., MI 25
B.Paprockas, Glendale, NY 25
D.Januta, Berkeley, CA 20
A.Juozaitis, Cleveland, OH 20
A.Antanėlis, Omaha, NE 15
V.Brizgys, Chesterland, OH 15
J. Dzenkaitis, Glendale, CA (pomirtinė auka) 15
A.Kukučionis, Tinley Pk., IL 15
J.Mildažis, Juno Isles, FL 15
O.Mitinas, Port Orange, FL 15
V.Ramonis, Richmond, OH 15
V.Vaikutis, Stamford, CT 15
R.Vodopalas, Highland, OH 15
G.Žemaitis, Cleveland, OH 15
W.Žiedonis, Wlby. H., OH 15
O.Žolynas, Ormond B., FL 15
V.Šliupas, Burlingame, CA 15
A. Bukšnis, E. Lansing, MI 10

Rev. V.Kriškėčiūnevičius, Warren, MI 10
E.Lawrence, Sylmar, CA 10
J.Radvenis, Los Angeles, CA 10
S.Skirmantas, Santa Monica, CA 10
E.Steponavičius, Richm, OH 10
J.Gutauskienė, St.Pete., FL 10

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

Persiunčiu "Dirvai" a. t. a. Juozo Jurevičiaus LTN paskolos lakštu sumą – 270 dol. Juozas Jurevičius buvo žymus tautininkų, neolituanų veikėjas, "Vilties" valdybos narys, publicistas, "Dirvos" bendradarbis.

Sveikiname redaktorių dr. J. Jasaitį ir džiaugiamės "Dirvos" laikraščiu.

Jūsų Vytautas Kasniūnas

SVEIKINAME JAUNAVEDŽIUS!

Ingrida ir Danius Šilgaliai.

Jauna šeima iš Lietuvos gali padėti pensijinio amžiaus žmonėms, kartu gyventi ir rūpintis ligoniais. Siūlyti tel. 216 738-7039.

Aušra ir Gintaras

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

1984 - 1999

15

YEARS OF EXCELLENCE

SAVI PAS SAVUS!

XXXXXXXXXXXX

KVIEČIAME

VISUS

I

TAUPĄ!

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį 9:00v.r. - 4:00p.p.

penktadienį 9:00v.r. - 6:00p.p.

šeštadienį 9:00v.r. - 12:00p.p.

sekmadienį parapijoje 11:00v.r. - 12:00p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita, federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac